

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 22 (458)

червень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у червні 2023 року – 2023

СТРІЧКА НОВИН ..... 3**ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ****3 позначкою «терміново»**Отримали виконавчий лист на мобілізованого працівника:
що робити?..... 7Борг за виконавчим листом:
як впливають членські профвнески на утримання? ..... 7Два виконавчі листи на одного працівника:
як проводити утримання?..... 8Поточний ремонт дороги з матеріалу замовника:
як провести закупівлі? ..... 8**ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ***Офіційні роз'яснення***Бюджетні зобов'язання**

Людмила Линник

**Договір під кожну платіжку:
чи обґрунтовані такі вимоги ДКСУ?..... 10**

(коментар до листа ДКСУ від 26.05.2023 № 15-12-12/9366)

Установи соцзахисту

Алла Головка

**Директор терцентру
має стаж роботи в органах ОМС:
чи входить до стажу, що дає право
на надбавку за вислугу років?..... 13**(коментар до листа Мінекономіки
від 13.04.2023 № 4707-05/16403-09)**СТАТТІ****Трудові відносини**

Людмила Балла, Любов Крута

**Відкликання з відпустки:
посібник від А до Я..... 15**У цій статті поговоримо про відкликання з відпустки працівника
за ініціативою роботодавця.**ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК****Відпустки**

Людмила Балла

**Чи може працівник самовільно перервати
свою щорічну основну відпустку?..... 25**

Працівнику надано 14 к.дн. щорічної основної відпустки з 5 по 18 червня 2023 року. Відпускні в повному обсязі виплачені до початку відпустки (02.06.2023). Однак 09.06.2023 працівник звернувся із заявою до керівника, де зазначив бажання повернутися на роботу, а невикористану частину відпустки перенести на інший період. Чи може працівник за власним бажанням відкликати себе з відпустки?

Бухоблік

Людмила Линник, Любов Крута

**Ремонт будівлі (споруди): якщо
використовуються енергоносії установи..... 26**

Управління освіти проведено капітальний ремонт приміщення закладу дошкільної освіти. Діяльність закладу на час проведення ремонтних робіт не зупинялась. Під час складання кошторису на проведення капремонту до нього було включено витрати електроенергії та води. З підрядником укладено договір у сумі затвердженого кошторису. Після виконання робіт вартість використаної електроенергії та води включена підрядником до форм КБ-2в та КБ-3. Чи є правомірними такі дії підрядника? Замовник має оплатити ці витрати в складі капремонту чи сплатити вартість витрачених у процесі ремонту електроенергії та води відповідним постачальникам? Якщо так, то за яким КЕКВ? Чи потрібно відокремлювати фактично спожитий обсяг електроенергії та води в процесі виконання ремонтних робіт від загального спожитого обсягу таких ресурсів під час роботи закладу?

(лист Мінрегіону від 09.09.2016 № 8/15-446-16 (витяг))

СУДОВА ПРАКТИКА**Публічні закупівлі**

Людмила Линник

**Ефективне використання бюджетних коштів
під час здійснення публічних закупівель
і виконання вимог постанови № 710:
вивчаємо цікаві висновки КАС ВС..... 29**

Звичним явищем є те, що предмет закупівлі замовники прагнуть поділити на якомога більше частин, а от укрупнення предмета закупівлі зустрічається не так часто. І, як виявляється, це — порушення, хоча і формальне. Так само порушенням є неоприлюднення ОМС — головними розпорядниками бюджетних коштів інформації згідно з постановою № 710. Такі висновки постанови КАС ВС від 30.03.2023 у справі № 420/11945/21.

ПЕРЕДПЛАТНИКА для консультацій
У ЧЕРВНІ 2023 РОКУ**2023**Головний редактор
Вітківська О. М.Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.netЕлектронна версія:
www.ibuhgalter.netВідділ передплати:
тел. 0 800 300 395Реєстраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.Передплатний індекс:
українська мова 68905

Ціна договірна

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

ЛІКАРНЯНИ: ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ БЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ВІДНЕСЕНО ДО ПОВАЖНИХ ПРИЧИН

Постановою КМУ від 02.06.2023 № 561 внесено догочікувані зміни до п. 3 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266. Так, до **поважних причин** (причини, за якими відповідний період **виключається з розрахункового періоду**) віднесено період, протягом якого працівник проходив строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу,

військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або проходив військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення, **і за ним не зберігався роботодавцем середній заробіток за такий період.**

Постанова № 561 набрала чинності з моменту опублікування — **07.06.2023.**

ЗАТВЕРДЖЕНО НОВИЙ ПОРЯДОК ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ (ЕВАКУАЦІЇ) ДІТЕЙ ТА ОСІБ

Постановою КМУ від 01.06.2023 № 546 затверджено **новий** Порядок тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення за місцем постійного проживання (перебування), а в разі виїзду за межі України — в Україну (далі — Порядок № 546). Документ-попередник, затверджений постановою КМУ від 27.03.2022 № 385, **втратив чинність.**

Зокрема, більш чітко прописано права та обов'язки супроводжуваних осіб, їх оформлення та оплата праці. Так, п. 14 Порядку № 546 визначено, що супроводжувати дітей та осіб під час тимчасового переміщення (евакуації) можуть **працівники закладу, а за відсутності такої можливості — іншого комунального** закладу освіти, охорони здоров'я, надавача соціальних послуг, виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій населених пунктів (за погодженням з ними), служби у справах дітей, структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти і науки обласних, Київської міської військових адміністрацій залежно від підпорядкування (сфери управління) закладу.

Супроводжувача особа перебуває за місцем тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб на підставі

відповідного наказу керівника закладу або органу, працівником якого є супроводжувача особа.

Оплата праці супроводжуваних осіб на період тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб **здійснюється відповідно до законодавства.** Нагадаємо, що якраз із цим питанням у документі-попереднику були проблеми. Він визначав **два варіанти** організації роботи супроводжуваних осіб з можливістю визначення графіка їх ротації (взаємозамінності):

- відрядження;
- **або** переведення на дистанційну роботу.

І багато хто вирішив весь період перебування в іншій місцевості оформлювати та оплачувати як відрядження. Але це неправильно. Про це ми писали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 33/2022, с. 15, коментуючи лист Мінекономіки від 08.08.2022 № 4712-06/56565-09.

Наразі передбачено, що оплата праці супроводжуваних осіб **здійснюється відповідно до законодавства.** Тож, як оформити і оплатити? Тут наші рекомендації такі ж самі — це оформлення дистанційної роботи або ж переведення в іншу місцевість. З обома варіантами можна ознайомитись у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 33/2022, с. 15.

Постанова № 546 набрала чинності **01.06.2023.**

ПОДАННЯ ЦЕНТРУ ЗАЙНЯТОСТІ ІНФОРМАЦІЇ, НЕОБХІДНОЇ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Постановою КМУ від 02.06.2023 № 553 затверджено Порядок надання державній службі зайнятості інформації, необхідної для організації працевлаштування осіб з інвалідністю.

Визначено, що роботодавець з дня виникнення в нього потреби в підборі працівників з інвалідністю та/або з дати відкриття вакансій, на які можливе працевлаштування осіб з інвалідністю, **інформує центр зайнятості за його місцезнаходженням** за формою звітності № 3-ПН, визначеною Мінекономіки.

Інформацію про оприлюднені на Єдиному порталі вакансій державної служби оголошення про проведення

конкурсів на посади державної служби, на які можливе працевлаштування осіб з інвалідністю, НАДС подає до державної служби зайнятості шляхом інформаційного обміну.

Інформація може надаватися роботодавцем центру зайнятості **в електронній** (з накладенням чи без накладення електронного підпису або печатки, які базуються на кваліфікованих сертифікатах відкритих ключів) **або в паперовій формі** (із засвідченням підписом керівника або уповноваженої ними особи).

Первинна інформація надається роботодавцем з метою інформування про наявність потреби в працевлаштуванні осіб з інвалідністю.

Уточнювальна інформація подається в разі потреби на заміну первинної та містить уточнення характеристик вакансії (вакансій), зокрема, умов праці, розміру заробітної плати, вимог до кандидата (кандидатів). Причому не можуть бути змінені дані щодо кількості вакансій та професійної назви робіт (професії/посади).

Роботодавець може повідомити відповідний центр зайнятості **про закриття вакансії** (вакансій) шляхом надсилання відповідної інформації в **електронній формі**

на офіційну електронну адресу центру зайнятості (з накладенням чи без накладення електронного підпису або печатки, які базуються на кваліфікованих сертифікатах відкритих ключів) **або в паперовій формі** (із зазначенням підписом керівника або уповноваженої ними особи).

Постанова № 553 набере чинності з моменту опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

СУБВЕНЦІЯ НА СТВОРЕННЯ МЕРЕЖІ СЛУЖБ ПІДТРИМКИ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ЗАТВЕРДЖЕНО ПОРЯДОК

Постановою КМУ від 02.06.2023 № 559 затверджено *Порядок та умови надання у 2023 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.*

Головним розпорядником субвенції та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінсоцполітики. Розпорядники субвенції за місцевими бюджетами **визначаються рішеннями про такі бюджети відповідно до законодавства.**

Субвенція спрямовується на:

- реконструкцію, реставрацію, добудову, капітальний та поточний ремонт наявних приміщень (окремої будівлі, споруди або частини будівлі) та/або придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, у тому числі довгострокового користування, для облаштування нових притулків для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (далі — притулки), денних центрів соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (далі — денні центри), і спеціалізованих служб первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (далі — консультативні служби);

ного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (далі — консультативні служби);

- реконструкцію, капітальний та поточний ремонт пошкоджених внаслідок воєнних дій притулків, денних центрів, консультативних служб;

- створення у притулках, денних центрах, консультативних службах захисних споруд цивільного захисту, споруд подвійного призначення та найпростіших укріплень;

- реконструкцію, реставрацію, добудову, капітальний та поточний ремонт наявних приміщень та/або придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, у тому числі довгострокового користування, для збільшення кількості ліжок-місць у притулках та денних центрах;

- поточний ремонт пошкоджених внаслідок воєнних дій автомобілів (мінівенів, позашляховиків) мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (далі — мобільні бригади), утворених при притулках, денних центрах, консультативних службах.

Постанова № 559 набрала чинності **02.06.2023**.

АКАДЕМІЧНА ВІДПУСКА В ЗПТО: ЗАТВЕРДЖЕНО ПОРЯДОК

Постановою КМУ від 05.04.2023 № 394 затверджено *Положення про переривання навчання здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти та надання їм академічної відпустки в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливий період).*

Дія Положення поширюється на заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі — ЗПТО) незалежно від форм власності та підпорядкування, **крім закладів професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання.**

Здобувачам освіти надається академічна відпустка у зв'язку з:

- сімейними обставинами;
- перебуванням за кордоном;
- перебуванням на територіях, де ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих.

Академічна відпустка надається на підставі власної заяви (його батьків та/або законних представників) (далі — заява).

Заява подається особисто, електронними засобами зв'язку чи в будь-який інший спосіб.

У такому разі здобувачі **не відраховуються** із закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Надання академічної відпустки оформлюється відповідним **наказом керівника** із зазначенням підстави надання академічної відпустки та її строків.

Здобувачі освіти мають право на отримання академічної відпустки **один раз за весь період навчання.**

Поновлення на навчання здобувачів освіти, в яких завершився термін академічної відпустки або які виявили бажання достроково завершити академічну відпустку, здійснюється відповідно до наказу керівника закладу на підставі власної заяви (його батьків та/

або законних представників). Заява подається не пізніше 14 календарних днів до завершення строку академічної відпустки.

Поновлення на навчання здійснюється **в межах ліцензованого обсягу**. Перевищення ліцензованого обсягу можливе за погодженням із місцевими органами управління освітою та дозволом МОН.

ЗПТО створює комісію для визначення результатів попереднього навчання здобувачів освіти.

Здобувачі освіти, які не подали в установлений строк заяву про поновлення на навчання або продовження строку академічної відпустки, відраховуються із закладу.

Постанова № 394 набере чинності з моменту опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: Є УТОЧНЕННЯ

Законом України від 02.05.2023 № 3062-IX внесено зміни до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (далі — Закон про вищу освіту) з метою уточнення прав та обов'язків Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та проведення акредитації освітніх програм.

1. Введено поняття **постакредитаційний моніторинг** — це оцінювання органом, що ухвалив рішення про акредитацію, виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та/або відповідності критеріям акредитації. Здійснювати його буде Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Такий моніторинг здійснюється **на безоплатній основі**. У разі виявлення під час постакредитаційного моніторингу **невиконання критеріїв**, встановлених положенням про акредитацію освітніх програм, Національне агентство надає закладу вищої освіти роз'яснення щодо виконання таких критеріїв та/або попереджає про необхідність їх виконання і встановлює строк для усунення виявлених недоліків або припиняє дію сертифіката про акредитацію відповідної освітньої програми (нова ч. 8 ст. 28 Закону про вищу освіту).

Постакредитаційний моніторинг закладу вищої освіти, що отримав інституційну акредитацію, також здійснюється на безоплатній основі.

2. Уточнено, хто не може бути членом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

3. Визначено, що джерелами фінансування діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти є (ст. 22 Закону про вищу освіту):

1) кошти державного бюджету;

2) кошти, отримані як оплата послуг з акредитації, а також кошти, отримані за надання інших послуг, пов'язаних із забезпеченням якості вищої освіти, у розмірах, що визначаються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Зкладам освіти, науковим установам дозволяється здійснювати оплату таких послуг за рахунок видатків загального фонду бюджету на підготовку фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів.

4. Встановлено, що протягом чотирьох місяців з дня подання заяви Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за результатами акредитаційної експертизи та розгляду акредитаційної справи ухвалює рішення про акредитацію освітньої програми (у тому числі з визначенням «зразкова»), умовну (відкладену) акредитацію, проведення повторної акредитаційної експертизи чи про відмову в акредитації відповідної освітньої програми.

Сертифікат про акредитацію освітньої програми (у тому числі з визначенням «зразкова») видається строком на п'ять років, сертифікат про умовну (відкладену) акредитацію — строком на один рік.

За наявності у закладу вищої освіти інституційної акредитації та акредитування освітньої програми з визначенням «зразкова» сертифікат про акредитацію такої освітньої програми видається строком на 10 років (ч. 5 ст. 25 Закону про вищу освіту).

Закон № 3062 набрав чинності **28.05.2023**.

ЧЕРГОВІСТЬ ВИДАТКІВ: Є УТОЧНЕННЯ

Кабмін постановою від 19.05.2023 № 523 вніс зміни до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою КМУ від 09.06.2021 № 590 (далі — Порядок № 590).

1. До видатків, відкриття **асигнувань** із державного бюджету на які здійснюється в першу чергу, віднесено **видатки на забезпечення діяльності військових адміністрацій, утворених на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінреінтеграції** (зміни внесено до п. 18 Порядку № 590).

Також відповідні видатки віднесено до першої черги за видатками загального фонду (зміни внесено до п. 19 Порядку № 590).

2. До видатків **першої черги** віднесено **витрати місцевих бюджетів на розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах за умови придбання державних цінних паперів на суму в розмірі 50 % загального обсягу коштів, які розміщуються на депозитах.**

3. До видатків **першої черги**, які здійснюються **із загального фонду**, віднесено видатки на:

- послуги експертів та спеціалістів з питань, що мають значення для кримінальних проваджень, досудове

розслідування в яких здійснюється детективами **БЕБ, Державного бюро розслідувань**;

- послуги з оренди банківських сейфів для зберігання цінностей або документів, які є речовими доказами в кримінальних провадженнях, досудове розслідування в яких здійснюється детективами **БЕБ, Державного бюро розслідувань**;

- послуги із зберігання зброї (озброєння та військової техніки, їх складових), послуги водіїв, придбання матеріалів та обладнання місць для зберігання зброї для забезпечення діяльності **БЕБ, Державного бюро розслідувань**;

- ремонт, утримання **меморіальних кладовищ та інших місць почесних поховань, установа намогильних споруд**;

- послуги з **розроблення техніко-економічного обґрунтування** щодо недоцільності подальшої експлуатації, добудови (завершення будівництва), проектів ліквідації **вугледобувних підприємств (шахт)** та проведення їх комплексної державної експертизи;

- медичні огляди підопічних та працівників інтернатних установ/закладів системи соціального захисту населення, внутрішньо переміщених осіб;

- платежі на виконання **рішень закордонних юрисдикційних органів**, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України;

- **придбання книг та періодичних видань для поповнення фондів бібліотек**.

4. До видатків **першої черги**, які здійснюються **зі спеціального фонду**, віднесено видатки на:

- оплату медичних оглядів підопічних та працівників інтернатних установ/закладів системи соціального захисту населення, внутрішньо переміщених осіб;

- нове будівництво, реконструкцію, ремонт, утримання **меморіальних кладовищ та інших місць почесних поховань, установа намогильних споруд**;

- **придбання книг та періодичних видань для поповнення фондів бібліотек**;

- виготовлення проектної (проектно-кошторисної) документації, нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування **індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних (промислових) парків, що розміщуються за його межами**.

Постанова № 523 набрала чинності **27.05.2023**.

ВИНАГОРОДА ЗА ЗНИЩЕННЯ (ЗАХОПЛЕННЯ) ТЕХНІКИ: ЧИ МОЖЕ ОТРИМАТИ ДРУЖИНА В РАЗІ СМЕРТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ?

У листі від 06.06.2023 № 423/3320 Департамент соціального забезпечення Міноборони щодо виплати винагороди за знищення (захоплення) техніки зазначив таке.

Порядок виплати винагороди за знищення (захоплення) техніки передбачено гл. 4 розд. III Порядку виплати винагороди військовослужбовцям Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту за безпосередню участь у воєнних конфліктах, в заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації чи в антитерористичній операції, інших заходах в умовах особливого періоду, затвердженого наказом Міноборони від 18.09.2020 № 340. Цей Порядок застосовується з 27.07.2020, і нормативно-правові акти щодо припинення виплати винагороди не ухвалювались.

Розміри винагороди визначені в додатку 3 до Порядку (бойова машина піхоти — 42630 грн, танк, бойовий вертольот — 48720 грн і т. д.).

Разом із тим, розд. XXX Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затвердженого наказом МОН від 07.06.2018 № 260, визначено, що в разі смерті (загибелі) військовослужбовця належне, але не отримане ним до дня смерті (загибелі) грошове забезпечення (**у тому числі винагорода**) (у тому числі за весь місяць, у якому військовослужбовець помер (загинув)) **виплачується військовою частиною, в якій перебував на грошовому забезпеченні військовослужбовець, за зверненням членів сім'ї військовослужбовця**.

ОНОВЛЕНІ ДОВІДНИКИ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ

Податківці оприлюднили нові затвержені Довідники податкових пільг станом на 30.05.2023:

- Довідник податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, № 116/1;

- Довідник інших податкових пільг № 116/2.

Нагадаємо, що починаючи з 01.01.2020 суб'єкти господакування ведуть облік сум отриманих податкових пільг у відповідних податкових деклараціях (п. 2 Порядку

обліку сум податків та зборів, не сплачених суб'єктом господакування до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, затвердженого постановою КМУ від 27.12.2010 № 1233). Отже, на момент складання звітності слід користуватися актуальними довідниками податкових пільг.

Довідники розміщено на офіційному вебпорталі ДПС України (tax.gov.ua → «Довідники, реєстри, переліки» → «Довідники» → «Довідники пільг»).

3 ПОЗНАЧКОЮ «ТЕРМІНОВО»

Отримали виконавчий лист на мобілізованого працівника: що робити?

Установа отримала виконавчий лист (не аліменти) на працівника, який мобілізований ще в травні 2022 року. Але ми припинили виплату йому середнього заробітку ще з 19.07.2022. Які наші дії?

За нормами ч. 2 ст. 69 Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII у разі припинення перерахування коштів стягувачу установа **не пізніше як у триденний строк повідомляє виконавцю** про причину припинення виплат та зазначає нове місце роботи, проживання чи навчання боржника, якщо воно відоме. Підкреслимо: форма повідомлення законодавчо **не визначена**. Тому ви можете повідомити виконавця будь-яким зручним для вас способом, але краще вже ж таки письмово офіційним листом. Пунктом 8 розд. X Інструкції з організації примусового виконання рішень, затвердженої наказом Мін'юсту від 02.04.2012 № 512/5 (далі — Інструкція № 512/5), встановлено, що за кожною постановою про стягнення установа щомісяця та **після закінчення строку відповідних виплат** або в **разі звільнення** працівника подає окремий звіт про здійснені відрахування та виплати за встановленою формою (додаток 9 до Інструкція № 512/5). Як бачимо, тут не йдеться про складання Звіту в разі припинення виплат працівнику. Хоча і не заборонено повідомити виконавця про те, що працівник не отримує виплати, шляхом подання Звіту.

Алла Голово, експерт газети

Борг за виконавчим листом: як впливають членські профвнески на утримання?

Згідно з постановою державного виконавця з працівника потрібно стягнути борг (не аліменти) у розмірі 7800,00 грн із врахуванням виконавчого збору та витрат на проведення виконавчих дій. Розмір відрахувань — 20% зарплати, що належить до виплати. Нарахована зарплата за червень 2023 року склала 8500,00 грн. Згідно із заявою працівника з нього утримуються членські профспілкові внески в розмірі 1% від нарахованої зарплати. Як розрахувати суму боргу, яка підлягає утриманню?

Як відомо, з 06.05.2023 **відновлено звернення стягнення на зарплату працівників** (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 19/2023, с. 8). Оскільки такі утримання не здійснювалися більше року, то певні моменти могли і трішки забутися. Нагадаємо, що детально утримання боргу за виконавчими листами ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 39/2019, с. 16. І відтоді правила не змінилися. Нагадаємо.

Відповідно до ч. 1 ст. 70 Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII (далі — Закон про виконавче провадження) розмір відрахувань із зарплати вираховується із суми, **що залишається після утримання податків, зборів** (податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військового збору (ВЗ)). Отже, проводити утримання боргу потрібно **із зарплати до виплати**.

ДО ВІДОМА. Таке формулювання значить, що фактично борг не утримують із зарплати за першу половину місяця (так званого авансу), а утримання відбувається **за результатами** остаточного нарахування зарплати працівнику за відпрацьований місяць.

Однак на відміну від ПДФО та ВЗ **членські профспілкові внески не є обов'язковими**, адже відповідно до абз. 2 п.п. 3.4 Примірного положення про первинну профспілкову організацію — організаційну ланку членської організації Федерації профспілок України, затвердженого Постановою Президії Ради ФПУ від 15.11.2000 № П-30-7, членські профспілкові внески сплачуються із зарплати згідно із **заявою** члена профспілки. Тому **членські профвнески не беруть участі в обчисленні суми боргу**, яку необхідно перерахувати за місяць, бо вони не належать до обов'язкових утримань.

Отже, **розрахунок суми боргу**, що підлягає утриманню, здійснюємо таким чином.

1. Розраховуємо суму, що підлягає утриманню:

- ПДФО: 8500,00 грн × 18% = 1530,00 грн;
- ВЗ: 8500,00 грн × 1,5% = 127,50 грн;
- членські профвнески: 8500,00 грн × 1% = 85,00 грн;
- борг за виконавчим листом, який підлягає перерахуванню в червні 2023 року: (8500,00 грн – 1530,00 грн – 127,50 грн) × 20% = 1368,50 грн.

2. Сума зарплати до виплати працівнику: 8500,00 грн – 1530,00 грн – 127,50 грн – 85,00 грн – 1368,50 грн = 5389,00 грн.

НЮАНС. Статтю 70 Закону про виконавче провадження та ч. 1 ст. 128 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 (далі — КЗпП) передбачено, що при кожній виплаті зарплати **загальний розмір усіх відрахувань не може перевищувати 20%** (а у випадках, передбачених законодавством, — 50%) зарплати, що належить до виплати працівникам. **Але!** У разі утримання боргу в розмірі 20% зарплати та 1% профвнесків загальний розмір усіх відрахувань становить 21% (20% стягнення +

	<p>+ 1 % профвнески), що перевищує дозволений ч. 1 ст. 128 КЗпП загальний розмір усіх відрахувань — 20 %. І що робити? На нашу думку, тут можна звернутися до працівника. Адже утримувати із зарплати працівника більше 20 % можна, але лише за його письмовою заявою. Тобто йому потрібно написати заяву довільної форми про згоду, щоб під час кожної виплати зарплати загальний розмір усіх відрахувань перевищував 20 % та дорівнював 21 % (у такій конкретній ситуації). Тоді роботодавець зможе проводити необхідні утримання без порушення законодавчих норм.</p> <p style="text-align: right;"> Катерина Проценко, експерт газети</p>
--	---

Два виконавчі листи на одного працівника: як проводити утримання?

<p> Установа отримала відразу два виконавчі листи про утримання боргу з одного працівника:</p> <p>1) за кредит — у розмірі 9500,00 грн. Розмір відрахувань — щомісячно 20% зарплати, що належить до виплати;</p> <p>2) за комунальні послуги — у розмірі 10000,00 грн. Розмір відрахувань — щомісячно 20% зарплати, що належить до виплати. Нарахована зарплата працівника за червень 2023 року склала 9000,00 грн. Як проводити утримання за двома виконавчими листами?</p>	<p>Як відомо, з 06.05.2023 р. відновлено звернення стягнення на зарплату працівників (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 19/2023, с. 8). Оскільки такі утримання не здійснювалися більше року, то певні моменти могли і трішки забутися. Нагадаємо, що детально утримання боргу за виконавчими листами ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 39/2019, с. 16. І відтоді правила не змінилися. Нагадаємо. Відповідно до ч. 2 ст. 128 Кодексу законів про працю України від 10.12.1971 (далі — КЗпП) при відрахуванні із зарплати за кількома виконавчими документами за працівником у будь-якому разі повинно бути збережено 50 % заробітку. Тож спочатку рахуємо загальну суму утримань, щоб вони не перевищили максимально дозволену суму утримань. У даному разі утримуємо 40 % ($20\%_{1\text{-й лист}} + 20\%_{2\text{-й лист}}$), що не перевищує 50 %.</p> <p>Отже, розрахунок боргу, що підлягає утриманню, здійснюємо таким чином:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розраховуємо суму, що підлягає утриманню: <ul style="list-style-type: none"> • ПДФО: $9000,00 \text{ грн} \times 18\% = 1620,00 \text{ грн}$; • ВЗ: $9000,00 \text{ грн} \times 1,5\% = 135,00 \text{ грн}$. 2. Борг за виконавчим листом, який підлягає перерахуванню в червні 2023 року: <ul style="list-style-type: none"> • за 1 листом $(9000,00 \text{ грн} - 1620,00 \text{ грн} - 135,00 \text{ грн}) \times 20\% = 1449,00 \text{ грн}$; • за 2 листом $(9000,00 \text{ грн} - 1620,00 \text{ грн} - 135,00 \text{ грн}) \times 20\% = 1449,00 \text{ грн}$. 3. Сума зарплати до виплати працівнику: $9000,00 \text{ грн} - 1620,00 \text{ грн} - 135,00 \text{ грн} - 1449,00 \text{ грн} - 1449,00 \text{ грн} = 4347,00 \text{ грн}$. <p> ДО ВІДОМА. Неоднозначна ситуація, якщо на одного працівника роботодавець отримає три і більше виконавчі листи. Цю ситуацію розглядало Мінекономіки в листі від 20.09.2021 № 4711-06/46285-07 (див. газету «Зарплата та кадрова справа», № 2/2022, с. 10). І оскільки рекомендацій відомство не надало, то ми радімо роботодавцю, керуючись законодавчим обмеженням ч. 2 ст. 128 КЗпП (утримувати не більше 50 %), надіслати запити кожному з виконавців з викладенням ситуації, що склалася, та проханням роз'яснити, яким має бути розмір відрахування із зарплати цього працівника. Якщо відповіді виконавців різняться (одні за послідовне утримання, інші — за пропорційне) або взагалі вони не поступилися один іншому та відповіли, що саме для їхнього виконавчого листа необхідне відрахування в розмірі 20 %, тоді рекомендуємо повторно звернутися до них із запитом та викласти позицію, що відрахування буде здійснюватися за порядком надходження виконавчих листів, тобто 20 % за першим та 20 % за другим за черговістю надходження листів відповідно, та 10 % — за третім.</p> <p style="text-align: right;"> Катерина Проценко, експерт газети</p>
---	--

Поточний ремонт дороги з матеріалу замовника: як провести закупівлі?

<p> Сільська рада планує провести поточний ремонт доріг на території населених пунктів громади. Чи може рада окремо придбати щебінь, а окремо укласти договір на послуги з поточного ремонту?</p>	<p>Як відомо, на виконання ремонтних робіт поширюються норми про договір підряду (гл. 61 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435-IV (далі — ЦКУ)). За загальним правилом підрядник зобов'язаний виконати роботу, визначену договором підряду, зі свого матеріалу і своїми засобами, якщо інше не встановлене договором (ст. 839 ЦКУ). Тому, якщо роботи виконуватимуться з матеріалів замовника, це обов'язково обумовлюють у договорі.</p> <p>А можливість виконувати роботи за договором підряду з матеріалів замовника безпосередньо передбачена ст. 840 ЦКУ. Причому жодних обмежень в її застосуванні бюджетними установами немає.</p> <p>Якщо робота виконується з матеріалу замовника, то в договорі підряду (окрім загальнообов'язкових умов) мають бути встановлені додаткові вимоги: норми витрат матеріалу,</p>
--	---

строки повернення його залишку та основних відходів, а також відповідальність підрядника за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків (ч. 2 ст. 840 ЦКУ). Передачу матеріалів підряднику оформлюють **актом приймання-передачі**, що складається в довільній формі. В акті відображається вартість матеріалів за ціною їх придбання, з урахуванням ПДВ (див. лист Держбуду від 28.09.1999 № 8/8-341).

За умовами ч. 1 ст. 840 ЦКУ надалі підрядник відповідає за неправильне використання матеріалу і зобов'язаний надати замовникові **звіт (або акт) про використання матеріалу** та повернути його залишок після завершення робіт. Підрядник зобов'язаний вживати всіх заходів щодо збереження майна, переданого йому замовником, та відповідає за втрату або пошкодження цього майна. На підставі цього документа замовник списує вартість будматеріалів з балансу.

Питання, пов'язані з передачею, нормами використання та відповідальністю підрядника за отримані від замовника матеріали сторонам необхідно передбачити в договорі підряду. Наприклад, у розділах «Вартість і порядок фінансування», «Порядок матеріально-технічного забезпечення» та «Порядок розрахунків». Порядок і строки передачі, перелік будівельних матеріалів, конструкцій, виробів, кількість ресурсів, інші умови також відображають у додатку до договору «Графік передачі будівельних матеріалів, конструкцій, виробів».

Планувати і проводити закупівлю замовнику слід з урахуванням кожного предмета окремо: щебінь (код Єдиного закупівельного словника — 1421) і послуги з поточного ремонту дороги (код Єдиного закупівельного словника — 4523).

Відповідно до п. 10 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178 (далі — Особливості), замовники здійснюють закупівлі:

- **товарів і послуг** (крім послуг з поточного ремонту, предмет закупівлі яких визначається відповідно до п. 3 розд. II Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Міністерства економіки від 15.04.2020 № 708 (далі — Порядок № 708)), вартість яких становить або перевищує **100 тис. грн**;
- **послуг з поточного ремонту**, вартість яких становить або перевищує **200 тис. грн**,
- **робіт**, вартість яких становить або перевищує **1,5 млн грн**,

шляхом застосування відкритих торгів у порядку, визначеному цими Особливостями, та/або шляхом використання е-каталогу для закупівлі товару відповідно до Порядку формування та використання електронного каталогу, затвердженого постановою КМУ від 14.09.2020 № 822, з урахуванням положень, визначених Особливостями.

 НАГАДАЄМО. Відповідно до п. 2 розд. II «Визначення предмета закупівлі товарів і послуг» Порядку № 708 під час здійснення закупівлі послуг з поточного ремонту предмет закупівлі визначається **за кожним окремим будинком, будівлею, спорудою, лінійним об'єктом інженерно-транспортної інфраструктури** згідно з термінологією державних будівельних норм ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», затверджених наказом Мінрегіонбуду від 04.06.2014 № 163 та/або галузевих будівельних норм ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт», затверджених наказом Укравтодору від 23.08.2011 № 301.

 Людмила Линник, юрист газети

Б

 Бюджетні зобов'язання

ДОГОВІР ПІД КОЖНУ ПЛАТІЖКУ: ЧИ ОБҐРУНТОВАНІ ТАКІ ВИМОГИ ДКСУ?

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до листа ДКСУ від 26.05.2023 № 15-12-12/9366, документ див. на с. 12)

Нещодавно управління ДКСУ в деяких регіонах почали вимагати для проведення платежу подання серед підтвердних документів договорів та додатків до них **кожного разу (тобто під кожне платіжне доручення)**, незважаючи на те, що договір укладено на рік та зареєстровано в органах Казначейства. Із чим пов'язана така вимога та чи правомірна вона? З'ясуємо це, розглянувши *лист*, що коментується.

Реєстрація бюджетних зобов'язань

Для організації діяльності будь-якої бюджетної установи та її повноцінної роботи необхідно матеріально-технічне забезпечення. Із цією метою бюджетні установи здійснюють закупівлі товарів, робіт і послуг. Результатом закупівель переважно є **укладання договору**. Під час укладання договору в бюджетних установах виникають **бюджетні зобов'язання**, а в разі оплати за договорами — **бюджетні фінансові зобов'язання**.

Поняття бюджетного та бюджетного фінансового зобов'язань наведено в БКУ¹ та Порядку № 309².

Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 2 БКУ **бюджетне зобов'язання** — це будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, **укладення договору**, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або в майбутньому.

Відповідно до п. 1.4 Порядку № 309 **бюджетне фінансове зобов'язання** — зобов'язання розпорядника бюджетних коштів (одержувача бюджетних коштів) **сплатити кошти** за будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду відповідно до законодавства.

Орган Казначейства здійснює реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань, бюджетних

фінансових зобов'язань розпорядників і одержувачів бюджетних коштів відповідно до БКУ та з урахуванням вимог Закону № 1906³, законодавства у сфері закупівель, інших актів законодавства України, що не суперечать бюджетному законодавству, та Порядку № 309.

Відповідно до п. 2.2 Порядку № 309 розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання (тобто укладання договору) подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів за формою згідно з *додатком 1 до Порядку № 309* (далі — Реєстр) на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і **оригінали документів або їх копії**, засвідчені в установленому порядку, **що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання**.

За умови взяття бюджетного зобов'язання, **за яким застосовується процедура закупівлі/спрошена закупівля** товарів, робіт і послуг, розпорядник бюджетних коштів подає до органу Казначейства Реєстр протягом 7 робочих днів **з дати оприлюднення звіту про результати проведення закупівлі** з використанням електронної системи закупівель (далі — ЕСЗ) **у разі наявності в обліку органу Казначейства кошторису** (плану використання бюджетних коштів) або протягом 7 робочих днів **з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису** (плану використання бюджетних коштів).

За умови взяття бюджетного зобов'язання, за яким здійснюється закупівля товарів, робіт і послуг з **урахуванням особливостей**⁴, визначених законодавством, без застосування процедур закупівель/спрошених закупівель/е-каталогів для закупівлі товарів розпорядник бюджетних коштів подає до органу Казначейства Реєстр протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання або протягом 7 робочих днів з дати взяття на облік органом

1

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

2

Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом від 02.03.2012 № 309.

3

Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 № 1906-IV.

4

Маються на увазі Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів).

Таким чином, строк для реєстрації зобов'язання визначається залежно від того, як проведено закупівлю, — із застосуванням процедур закупівлі чи шляхом укладання прямого договору і залежно від того, чи взяв на облік орган Казначейства кошторис видатків або ж план використання бюджетних коштів. Це новація *наказу МФУ від 16.12.2022 № 439*, який набув чинності 19.01.2023.

Отже, якщо замовник уклав договір про закупівлю, але кошторису ще не має, то для реєстрації бюджетного зобов'язання за цим договором йому слід дочекатися взяття на облік органом ДКСУ кошторису.

Після перевірки підтвердних документів за приписами *п. 2.7 Порядку № 309* по одному примірнику Реєстру та інших документів повертаються розпоряднику бюджетних коштів, а інші примірники цих документів залишаються на зберіганні в органі Казначейства.

Документи, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та/або бюджетного фінансового зобов'язання, повертаються розпоряднику з відміткою «zareєстровано та взято на облік».

Однак відповідно до *п. 1.2 Порядку № 309* у процесі реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників і одержувачів коштів державного та місцевих бюджетів, які перебувають на казначейському обслуговуванні, відповідно до законодавства може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації ДКСУ. І саме такий спосіб взаємодії між органами ДКСУ та його клієнтами обирається під час воєнного стану.

За умовами *п. 3.1 Порядку № 309* для реєстрації бюджетних зобов'язань в електронній формі розпорядник бюджетних коштів здійснює формування та подання документів до системи **в електронному вигляді** за переліком та у строки, визначені *п.п. 2.2 цього Порядку*, протягом операційного дня в межах операційного часу, визначеного органом Казначейства. Документи, що надійшли після операційного часу, опрацьовуються наступного операційного дня.

Підтвердженням для розпорядника бюджетних коштів успішної передачі його електронних документів до системи Казначейства є відповідне сповіщення системи Казначейства (*п. 3.4 Порядку № 309*).

Реєстрація бюджетних фінансових зобов'язань Реєстрація бюджетних фінансових зобов'язань в органах ДКСУ загалом майже не відрізняється від попередньої процедури.

Згідно з *п. 2.4 Порядку № 309* розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати прийняття ними до виконання бюджетного фінансового зобов'язання, якщо інше не передбачено бюджетним зобов'язанням, подають до відповідного органу Казначейства Реєстр фінансових зобов'язань за формою згідно з *додатком 2 до Порядку № 309* на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях, а також оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, **що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання**.

Перелік підтвердних документів, передбачених законодавством, залежно від сутності платежу, які надаються розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів до органів ДКСУ на стадіях реєстрації бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань та проведення платежів, визначено в *Методрекомедаціях № 68*.

Після перевірки підтвердних документів, так само, як і в разі з бюджетними зобов'язаннями, відповідно до *п. 2.7 Порядку № 309* по одному примірнику Реєстру фінансових зобов'язань і заявки на видачу готівки повертаються розпоряднику бюджетних коштів з відміткою «zareєстровано та взято на облік», а інші примірники цих документів залишаються на зберіганні в органі Казначейства.

І так само, як і бюджетні зобов'язання, бюджетні фінансові зобов'язання можуть реєструватися через систему «Клієнт казначейства — Казначейство» відповідно до *п. 3.1 Порядку № 309* шляхом формування та подання документів в електронному вигляді за переліком та у строки, визначені *п. 2.4 цього Порядку*.

Після перевірки документів в електронному вигляді, переданих розпорядником бюджетних коштів, на відповідність вимогам законодавства, у тому числі *Порядку № 309*, бюджетні фінансові зобов'язання реєструються органом Казначейства з накладанням кваліфікованого електронного підпису, про що розпорядник бюджетних коштів інформується засобами системи Казначейства.

Отже, що маємо в результаті? Під час реєстрації бюджетних та бюджетних фінансових зобов'язань в **очному режимі** розпорядники

5
Методичні рекомендації щодо переліку підтвердних документів для реєстрації бюджетних зобов'язань та оплати рахунків, затверджені наказом ДКСУ від 29.04.2013 № 68.

подають документи в двох екземплярах, один з яких лишається в органах ДКСУ, а інший з відміткою про реєстрацію повертається установі. Причому під час реєстрації бюджетних фінансових зобов'язань за вже зареєстрованим бюджетним зобов'язанням установа подає доказ реєстрації такого бюджетного зобов'язання. Тобто, простими словами, — у доповнення до платіжки знов несе договір з відміткою про реєстрацію.

А от щодо зберігання документів, поданих клієнтом **через систему** «Клієнт казначейства — Казначейство», **у нормативці не йдеться взагалі.**

Підтверджує це і ДКСУ в листі, що коментується.

Таким чином, виходить, що вимога органів ДКСУ про подання договору про закупівлю до кожного платіжного доручення щодо оплати за ним у системі є правомірною.

ДОКУМЕНТ, ЩО КОМЕНТУЄТЬСЯ

ДЕРЖАВНА КАЗНАЧЕЙСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо реєстрації бюджетних фінансових зобов'язань

Лист від 26.05.2023 № 15-15-12/9366

Державна казначейська служба України (далі — Казначейство) розглянула <...> запит <...> та у межах компетенції повідомляє наступне.

Відповідно до статті 43 Бюджетного кодексу України (далі — Кодекс) казначейське обслуговування бюджетних коштів передбачає, зокрема, розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, а також інших клієнтів відповідно до законодавства, контроль за здійсненням бюджетних повноважень при реєстрації взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійсненні платежів за цими зобов'язаннями.

Органи Казначейства здійснюють реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань, бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників і одержувачів бюджетних коштів відповідно до Кодексу та з урахуванням вимог Закону України «Про міжнародні договори України», законодавства у сфері закупівель, інших актів законодавства України, що не суперечать бюджетному законодавству, та Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 <...> (далі Порядок № 309).

Пунктами 2.2 та 2.4 Порядку № 309 визначено, що розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання та/або бюджетного фінансового зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів та/або Реєстр бюджет-

них фінансових зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів та оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та/або бюджетного фінансового зобов'язання.

Для реєстрації бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань в електронній формі розпорядник бюджетних коштів здійснює формування та подання документів до системи дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство» (далі — система Казначейства) в електронному вигляді за переліком та у строки, визначені пунктами 2.2 та 2.4 Порядку № 309.

При цьому підтвердженням для розпорядника бюджетних коштів успішної передачі його електронних документів до системи Казначейства є відповідне сповіщення системи Казначейства (пункт 3.4 Порядку № 309).

На сьогодні нормативно-правовими актами не передбачено збереження в органах Казначейства підтвердних документів, у тому числі в електронному вигляді, при реєстрації бюджетних зобов'язань та/або бюджетних фінансових зобов'язань.

З урахуванням зазначеного, при реєстрації бюджетних фінансових зобов'язань в органах Казначейства з використанням системи Казначейства розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів необхідно надавати документи, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання.

Перший заступник Голови Володимир ДУДА

Б

✍ Установи соціалізму

ДИРЕКТОР ТЕРЦЕНТРУ МАЄ СТАЖ РОБОТИ В ОРГАНАХ ОМС: ЧИ ВХОДИТЬ ВІН ДО СТАЖУ, ЩО ДАЄ ПРАВО НА НАДБАВКУ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до листа Мінекономіки від 13.04.2023 р. № 4707-05/16403-09; документ див. на с. 14)

У коментованому листі Мінекономіки дає відповідь на запитання, яке надійшло до редакційної пошти газети «Бухгалтерія: бюджет». Воно таке:

«У терцентрі соціального обслуговування змінився директор, стало питання визначення надбавки за вислугу років новому директору, який має такі періоди роботи:

10.09.2001. Прийнята на посаду спеціаліста 2 категорії Центру соціальних служб для молоді відділу у справах сім'ї та молоді міської ради.

01.03.2002. Переведена на посаду спеціаліста 1 категорії відділу реалізації соціальних програм Центру соціальних служб для молоді.

02.09.2002. Звільнена із займаної посади.

16.12.2003. Призначена на посаду начальника відділу соціальної роботи Центру соціальних служб для молоді.

25.11.2004. Переведена на посаду директора Центру соціальних служб для молоді.

26.05.2005. Центр соціальних служб для молоді перейменовано в спеціальний заклад — міський центр соціальних служб для сім'ї дітей та молоді.

23.01.2009. Звільнена із займаної посади за переведенням у спеціальний заклад — міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді міської ради.

26.01.2009. Призначена на посаду директора спеціального закладу — міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за переведенням.

07.05.2013. Звільнена із займаної посади за переведенням для подальшої роботи на посаду начальника служби у справах дітей та сім'ї міської ради.

31.10.2018. Звільнена з посади начальника служби.

01.11.2018–16.01.2023. Працювала в органах місцевого самоврядування.

17.01.2023. Призначена на посаду директора терцентру.

Чи буде в такому разі правомірним встановлення надбавки за вислугу років 20 % від посадового окладу, за стаж роботи понад 10 років? Можна враховувати також стаж в ОМС?»

Питання об'ємне, а відповідь Мінекономіки на нього, як бачимо, лаконічна. Тож розберемо його детальніше.

2001–2013 роки У цей період особа працювала на посадах спеціаліста, начальника відділу та директора спочатку в Центрі соціальних служб для молоді, а потім у тому ж закладі, тільки перейменованому в Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі — Центр СССДМ). І тут варто трішки зануритися в історію.

Так, до 2016 року посади спеціалістів, начальників відділів та директорів Центрів соціальних служб для молоді та Центрів СССДМ відносилися до посад державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Це було передбачено розпорядженням № 900-р¹ та розпорядженням № 9-р².

А з набуттям чинності у 2016 році новим Законом про держслужбу³ зазначені працівники втратили статус державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Отже, як впливає із запитання, з 2001 по 2013 рік особа **обіймала посади, віднесені до посад в органах місцевого самоврядування**. Тож, чи включати цей період до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років як директору терцентру? Для відповіді на запитання звертаємося до Порядку № 239⁴.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Пунктом 4 Порядку № 239 визначено періоди, які зараховуються до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років, і серед них **немає** періоду роботи на посадах в ОМС, що підкреслює і Мінекономіки в коментованому листі. Отже, період роботи з 2001 по 2013 рік не зараховується до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років.

1

Розпорядження КМУ від 12.12.1994 № 900-р.

2

Розпорядження КМУ «Про віднесення посад працівників системи центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді до відповідних категорій посад державних службовців та органів місцевого самоврядування» від 18.01.2003 № 9-р.

3

Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р № 889-VIII.

4

Порядок виплати надбавки за вислугу років працівникам державних та комунальних установ соціального захисту населення, затверджений наказом Мінсоцполітики від 15.06.2011 № 239.

2013–2018 роки У ці роки особа працювала на посаді начальника **служби у справах дітей та сім'ї міської ради**. Ця служба є виконавчим органом місцевої ради, отже особа знову обіймала **посаду, віднесену до посад в органах місцевого самоврядування**. А такий період, як ми з'ясували вище, *п. 4 Порядку № 239* не передбачено зараховувати. Отже, період роботи з 2013 по 2018 рік **не зараховується** до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років.

2018–2022 роки Як впливає із запитання читача, у ці роки особа працювала в органах місцевого самоврядування. Отже, період роботи з 2018 по 2022 рік **не зараховується** до стажу, що дає право на надбавку за вислугу років.

Період з 17.01.2023 по теперішній час Посада директора терцентру віднесена до переліку посад працівників, які мають право на надбавку за вислугу років згідно з *п. 3 Порядку № 239*. Отже, працюючи на цій посаді, особа заробляє відповідний стаж. Але річ у тім, що перший раз право на встановлення надбавки виникає за наявності стажу роботи, що дає право на надбавку, **понад 3 роки** (*п. 2 Порядку № 239*). Водночас згідно з *п. 9 Порядку № 239* встановлення надбавки за вислугу років або зміна її розміру проводиться **на початку місяця, що настає за місяцем роботи, в якому виникло таке право**.

Отже, вперше право на надбавку в директора виникне з **01.02.2026**.

ДОКУМЕНТ, ЩО КОМЕНТУЄТЬСЯ

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Щодо обчислення стажу для надбавки за вислугу років директору терцентру

Лист від 13.04.2023 № 4707-05/16403-09

Мінекономіки розглянуло <...> звернення <...> щодо зарахування до стажу роботи, що дає право на встановлення надбавки за вислугу років, часу перебування на деяких посадах і в межах компетенції повідомляє.

Виплата надбавки за вислугу років працівникам установ соціального захисту населення врегульована наказом Міністерства соціальної політики України від 15.06.2011 № 239 «Про затвердження Порядку виплати надбавки за вислугу років працівникам державних та комунальних установ соціального захисту населення» <...> (далі — Порядок).

Перелік посад працівників установ соціального захисту, які мають право на надбавку за вислугу років, визначено пунктом 3 Порядку. Це керівники установ соціального захисту населення та їх заступники з основного виду діяльності, керівники структурних підрозділів та їх заступники із соціальної, психологічної, педагогічної, фізичної, медичної, трудової, професійної реабілітації, надання соціальних (соціально-медичних) послуг (допомог), соціального обслуговування, медичного супроводу, спостереження, забезпечення стаціонарного проживання тощо, крім тих, що мають право на виплату надбавки (доплати) за стаж роботи (вислугу років) на інших підставах, інструктори з трудової адаптації, методисти з професійної реабілітації, організатори культурно-дозвілєвої діяльності, фахівці із соціальної роботи (із соціальної допомоги вдома, з фізичної реабілітації), соціальні працівники, психологи, соціальні робітники.

Згідно з пунктом 4 Порядку до стажу роботи, що дає право на встановлення надбавки за вислугу років, включається час роботи у державних та комунальних установах, закладах та організаціях, незалежно від підпорядкування, на посадах, визначених у пункті 3 цього Порядку, за умови, що оплата праці таких працівників здійснюється відповідно

до умов оплати праці працівників державних та комунальних установ соціального захисту населення.

Також до стажу роботи, який дає право на виплату надбавки за вислугу років, включається, зокрема: час відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а у разі, коли дитина потребує домашнього догляду, — період відпустки без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше як до досягнення дитиною шестирічного віку, або, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), — не більш як до досягнення дитиною 16-річного віку; час, коли працівник фактично не працював, але за ним згідно із законодавством зберігалися місце роботи (посада) та заробітна плата повністю або частково (у тому числі час оплачуваного вимушеного прогулу, спричиненого незаконним звільненням або переведенням на іншу роботу).

Документом для визначення стажу роботи, який дає право на одержання надбавки за вислугу років, є трудова книжка або інші документи, які відповідно до законодавства підтверджують наявність стажу роботи (пункт 5 Порядку).

Отже, зарахування часу роботи на посадах, що не передбачені пунктами 3 та 4 Порядку, зокрема, на посадах в органах місцевого самоврядування, зазначених у <...> зверненні, до стажу роботи, що дає право на встановлення зазначеної надбавки за вислугу років, Порядком не передбачено.

Одночасно повідомляємо, що листи міністерств не є нормативно-правовими актами, вони мають інформаційно-рекомендаційний характер <...>.

Заступник Міністра економіки України
Тетяна БЕРЕЖНА Б

ВІДКЛИКАННЯ З ВІДПУСТКИ: ПОСІБНИК ВІД А ДО Я

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»,

Любов Крута,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»,

У цій статті поговоримо про відкликання з відпустки працівника за ініціативою роботодавця.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОМЕНТИ ВІДКЛИКАННЯ З ВІДПУСТКИ

1

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971

2

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР.

Підстави Відповідно до ст. 79 КЗпП¹ та ст. 12 Закону про відпустки² за згодою працівника і лише у випадках, передбачених законодавством, допускається **відкликання із щорічної відпустки**. Підстави для відкликання із щорічної відпустки названі в ч. 8 ст. 79 КЗпП і ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки. Зокрема, вони такі:

- для відвернення стихійного лиха, виробничої аварії або негайного усунення їх наслідків;
- для відвернення нещасних випадків, простою, загибелі або псування майна установи.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Цей перелік **вичерпний!** Відкликання з інших підстав вва-

жається порушенням норм трудового законодавства, і відповідальність за порушення цієї норми настає як за порушення інших норм трудового законодавства. Водночас **немає особливостей** стосовно відкликання в період воєнного стану, **тож діємо за загальними правилами.**

З якої відпустки можна відкликати?

Відкликання **допускається тільки із щорічної відпустки**. Що підкреслювало і *Мінсоцполітики* в листі від 17.10.2016 № 576/13/116-16. Відкликання працівника, навіть за його згодою, з інших відпусток **не передбачено**. На рис. 1 наведено перелік відпусток, з яких можна відкликати працівника, і тих, з яких не можна.

МОЖНА відкликати працівника із ЩОРІЧНОЇ:

- основної відпустки;
- додаткової відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці;
- додаткової відпустки за особливий характер праці;
- інших додаткових щорічних відпусток, передбачених законодавством (наприклад, відпустка посадовим особам за стаж служби)

НЕ МОЖНА відкликати працівника із:

- соціальних відпусток, зокрема додаткової відпустки «на дітей», відпустки в разі народження дитини;
- «бойової» відпустки, що надається на підставі ст. 16² Закону про відпустки;
- «чорнобильської» відпустки;
- навчальної відпустки;
- відпустки для підготовки та участі в змаганнях;
- без збереження зарплати. **Зверніть увагу!** Хоча відкликати з відпустки без збереження не можна, але за згодою сторін її можна перервати, якщо є така необхідність. Детальніше див. «ББ», № 21/2023, с. 7

Рис. 1.

Відпустки, з яких можна/не можна відкликати працівника

ДО ВІДОМА. У ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки є відсилання до ч. 1 цієї статті, яка передбачає поділ щорічної відпустки

на частини будь-якої тривалості за умови, що основна **безперервна її частина становитиме не менше 14 к. дн.**

Якщо застосовувати одночасно ці норми в разі відкриття, може здатися, що основна безперервна частина відпустки (до відкриття або після неї) має становити не менше 14 к.дн. Формально виходить, що не можна відкрити з відпустки працівника, який на дату відкриття відгуляв за робочий рік 11, 12 або 13 к.дн. відпустки (за тривалості — 24 к.дн.), оскільки в цьому разі жодна з частин відпустки не становитиме «обов'язкових безперервних» 14 к.дн.:

- 11 к.дн. до відкриття + 13 к.дн. після відкриття = 24 к.дн.;
- 12 к.дн. до відкриття + 12 к.дн. після відкриття = 24 к.дн.;
- 13 к.дн. до відкриття + 11 к.дн. після відкриття = 24 к.дн.

Однак у листі Мінсоцполітики від 19.04.2017 № 8285/0/2-17/28 зазначено, що законодавством **не передбачена** норма, відповідно до якої працівника не можна відкрити із щорічної відпустки, якщо він ще не використав 14 к.дн. такої відпустки або якщо йому залишилося використати менше 14 к.дн. такої відпустки. Річ у тім, що обов'язковість надання безперервної частини щорічної відпустки тривалістю не менше 14 к.дн. стосується винятково випадку, коли працівник виявив бажання поділити щорічну відпустку на частини. Тобто такий контроль проводять на момент надання відпустки. А вже під час її фактичного використання через низку обставин (відкриття, хвороба) працівник може і не використати поспіль 14 к.дн. І це не буде порушенням ч. 1 ст. 12 Закону про відпустки. Отже, у разі необхідності та за згодою працівника його можна відкрити із щорічної відпустки, **незважаючи на тривалість безперервної частини відпустки.**

Кого можна відкрити? Ні ст. 79 КЗпП, ні ст. 12 Закону про відпустки не містять категорій працівників, яких можна відкрити, а яких ні. Тож виходить, що відкрити з відпустки можна **будь-кого (за наявності підстав)**. Навіть, за потреби, це може бути вагітна жінка чи жінка, яка має неповнолітніх дітей, адже заборони цього КЗпП не містить.

ДО ВІДОМА. Якщо необхідно відкрити посадову особу ОМС або держслужбовця, то теж потрібно користуватися **загальними правилами**. Адже спеціальні закони не містять порядку дій у такому разі. Докладно див. у газеті «Місцева рада», № 7/2022, с. 44.

Графік відпусток Відповідно до ст. 10 Закону про відпустки до графіка відпусток в обов'язковому порядку включають тільки щорічні відпустки. Оскільки відкриття може відбутися саме зі щорічної відпустки, то тоді необхідно внести **зміни** до графіка відпусток. Нагадуємо, що до графіка відпусток дозволено вносити зміни (див. лист Мінсоцполітики від 25.08.2015 № 475/13/116-15 // «Зарплата та кадрова справа», № 1/2016, с. 11).

ДО ВІДОМА. Зауважте, що механізм внесення змін до графіка не затверджений, тому допустимі такі способи:

- у паперовому варіанті закреслити неправильний рядок і нижче додати уточнений;
- вносити зміни в додатку до графіка;
- видавати графік у новій редакції (втім, це трудові заняття й не виправдовує себе, якщо в графіку передбачена графа з ознайомленням працівників під підпис).

А от коректурний метод (коли закреслюємо неправильний запис і зверху вносимо правильний) краще не застосовувати. Зміни можуть вноситися не один раз: у результаті документ може перетворитися на чернетку.

Наказ Працівник має дати згоду на відкриття. Законодавчих вимог до оформлення згоди не передбачено. Тож тут можуть бути варіанти.

Перший: відкриття з відпустки має бути оформлене наказом. **З наказом працівника слід ознайомити під підпис**, і це може бути доказом згоди працівника на відкриття з відпустки.

Другий: можна отримати від працівника **окрему письмову згоду в довільній формі.**

Табель Під час заповнення Табеля обліку використання робочого часу (далі — Табель):

- періоди, в яких працівник перебував у щорічній основній відпустці, позначаються кодом «В» або цифровим — «08» (основна щорічна відпустка); у щорічній додатковій відпустці — кодом «Д» або цифровим «09» (щорічна додаткова відпустка);
- робочі дні позначаються кодом «Р» або цифровим — «01» (години роботи, передбачені колдоговором).

У разі відкриття із щорічної відпустки:

- якщо **Табель ще не закритий**, то в ньому потрібно позначити дні, коли працівник розпочав виконувати свої посадові обов'язки як робочі;

- якщо **Табель вже закритий**, необхідно оформити уточнюючий Табель, де відобразити дні, які стали для працівника робочими.

Відповідальність Порухення, пов'язані з відкликанням працівників із відпустки, на наш погляд, слід розцінювати як **порушення інших вимог трудового законодавства**, за що може бути накладено:

- штраф на роботодавця в розмірі 1 МЗП;
- адміністративний штраф на посадових осіб установи від 510,00 до 1700,00 грн.

Доля невикористаної частини відпустки Невикористана частина щорічної відпустки має бути:

- 1) **надана працівникові після закінчення дії причин**, з яких працівника відкликали з відпустки, **або**
- 2) **за згодою сторін перенесена на інший період** з дотриманням вимог ч. 2 ст. 12 Закону

про відпустки (ця норма передбачає, що невикористана частина щорічної відпустки має бути надана працівнику, як правило, до кінця робочого року, але не пізніше 12 місяців після закінчення робочого року, за який надається відпустка). **Але! З 19.07.2022** у період дії воєнного стану **не застосовується ч. 2 ст. 12 Закону про відпустки** (детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 28/2022, с. 17). Отже перенести невикористану частину відпустки можна і на більш тривалий термін, якщо в цьому є необхідність.

Керуючись *ст. 11 Закону про відпустки*, у разі перенесення щорічної відпустки новий строк її надання **встановлюється за погодженням між працівником та роботодавцем**. Цей момент слід зафіксувати в наказі, а якщо оформлюєте окремий документ на згоду, то в ньому працівник може одразу вказати, як вчинити із невикористаними днями відпустки.

ОПЛАТА ДНІВ, ЯКІ СТАЛИ РОБОЧИМИ

Відповідно до ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки, ст. 79 КЗпП у разі відкликання працівника з відпустки його працю оплачують **з урахуванням тієї суми**, що була нарахована на оплату невикористаної частини відпустки.

Це означає, що дні, фактично відпрацьовані працівником у зв'язку з відкликанням із відпустки, оплачуються згідно з умовами трудового або колективного договору. Незалежно від того, який буде обрано варіант використання недоотриманої через відкликання частини відпустки, **на її оплату спрямовують раніше виплачені відпускні**.

Залік зобов'язань Дні відкликання оплачуються **як й інші відпрацьовані дні** (а не за середньоденним заробітком, як дні відпустки). Тому необхідно за дні відкликання нарахувати зарплату та поміркувати, чи потрібно щось сторнувати у зв'язку зі змінами. Спершу нагадаємо, що **відпускні виплачують напередодні відпустки**.

 ДО ВІДОМА. З 19.07.2022 ч. 1 ст. 21 Закону про відпустки передбачає, що зарплата працівникам за весь час відпустки виплачується **до початку відпустки, якщо інше не передбачено законодавством, трудовим або колективним договором** (а не за три дні, як було до цього; докладно див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 28/2022, с. 9). Отже, якщо в колективному договорі зазначено, що відпускні виплачуються:

- **за 3 дні до початку відпустки** (як раніше передбачалося ч. 1 ст. 21 Закону про відпустки), то і надалі слід дотримуватися такого строку виплати відпускних;
- у порядку, визначеному *Законом про відпустки* (тобто прямо не вказано строки, а зроблено відсилання до нормативки), то з 19.07.2022 останнім строком виплати буде день, який передує відпустці.

Нараховують відпускні, як й інші зарплатні виплати, зазвичай станом на останній день звітного місяця. Потім за результатами нарахувань проводять остаточний розрахунок за цей місяць (це називають виплатою зарплати за другу половину місяця). Трудове законодавство зобов'язує роботодавців повністю розрахуватися із зарплати з працівником до 7 числа місяця, наступного за звітним. Далі будемо міркувати, виходячи з таких умов:

1) аванс виплачують до 22 числа місяця, а остаточний розрахунок із зарплати роблять до 7 числа наступного місяця;

2) відпускні виплачують напередодні відпустки, а нараховують у кінці місяця разом із зарплатою за відпрацьовані дні в місяці.

Варіант 1. На момент нарахування відпускних вже відомо про те, що працівника відкликали з відпустки. У такому разі бухгалтер може нарахувати належні суми зар-

плати одразу. Тобто зробити проводку Дт 8011, 8111 — Кт 6511 на суму, що обчислюється так: зарплата за фактично відпрацьовані дні + виплачена сума відпускних – відпускні за дні відкликання. У бухобліку не буде жодних коригувань. Отже, і суми податків, ЄСВ ви одразу нарахуете правильно. Тепер щодо касових видатків у такому разі:

а) якщо так трапиться, що сума раніше виплачених відпускних не перекриє повністю зарплату за дні відкликання, тоді працівнику доплатять різницю під час остаточного розрахунку за цей місяць:

б) може бути й інша ситуація — попередньо виплачені відпускні за дні, коли працівник вимушено повернувся на роботу, виявляться більшими, ніж розрахована сума зарплати за ці дні. Тоді нічого більше за цей місяць не платіть, а наступного місяця аванс може бути зменшений на таку переплату.

Варіант 2. Відпускні виплачено й нараховано в одному з попередніх місяців, а відкликали працівника зараз. Отже, у цьому разі бухкоригування витрат будуть. Адже потрібно:

1) за дні відкликання в поточному місяці нарахувати зарплату;

2) у попередніх періодах зменшити нараховані витрати і зобов'язання із зарплати (відсторнувати запис Дт 8011, 8111 — Кт 6511).

Відповідно до цих коригувань треба привести в порядок і податки та ЄСВ.

Але на яку суму зменшувати витрати і зобов'язання минулих періодів — питання непросте. З огляду на правила, визначені *ст. 79, 127–128 КЗпП, ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки*, доходимо висновку, що сума раніше виплачених відпускних за дні відкликання може бути зарахована:

- **на погашення зарплатних зобов'язань з оплати відпрацьованих днів**

у звітному місяці (дні відкликання та якщо в цьому місяці ще є відпрацьовані дні після відпустки);

- **як відпускні за дні продовження відпустки** (якщо в цьому ж періоді працівник бере дні відпустки, які він не догуляв через відкликання, і в роботодавця знов виникає необхідність заплатити працівнику відпускні).

Якщо відпускні за дні відкликання **повністю вибираються** в цей спосіб (частина відпускних менше чи дорівнює сумі, яку потрібно виплатити працівнику в поточному періоді), то коригуємо так:

- на суму відпускних за дні, в які працівник вийшов на роботу, зменшуємо витрати на оплату праці (сторнуємо запис Дт 8011, 8111 — Кт 6511);
- пропорційно зменшуємо витрати з ЄСВ (сторнуємо запис Дт 8012, 8112 — Кт 6313);
- пропорційно зменшуємо зобов'язання з ПДФО та ВЗ (сторнуємо запис Дт 6511 — Кт 6311).

А якщо виплачені раніше відпускні **більше суми**, яку потрібно виплатити працівнику в поточному періоді, то виникне переплата. На наш погляд, роботодавець без згоди працівника не зможе використати її в наступному місяці під час розрахунків із зарплати (не буде підстав утримати раніше виплачений дохід працівнику). У такому разі сторнувати запис Дт 8011, 8111 — Кт 6511 слід тільки на суму, яку потрібно виплатити працівнику в поточному періоді. Тобто роботодавець максимально вибирає суму, яку можна використати для закриття своїх зобов'язань перед працівником, а переплата (різниця, яку не можна використати ані зараз, ані в майбутньому) залишиться витратами того минулого періоду. І також пропорційно відсторнованій сумі зарплати коригуємо ЄСВ, ПДФО, ВЗ.

ВІДПУСТКА ОДРАЗУ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ, ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЯКОЇ ВІДБУЛОСЯ ВІДКЛИКАННЯ

Оформлення Для продовження відпустки після закінчення роботи, для виконання якої відбулося відкликання, **працівник подає** роботодавцю **заяву** з проханням продовжити невикористану щорічну відпустку (її частину). На підставі заяви роботодавець видає відповідний наказ. Зауважте, що норми *ч. 2 ст. 11 Закону про відпустки* свідчать про те, що роботодавець **повинен задовольнити прохання** працівника про продовження відпустки.

Відпускні на продовження відпустки

Нарахування відпускних на продовження відпустки вже відбуватиметься на підставі нового наказу. **Але!** В обліку не обов'язково показувати це окремою проводкою. Усі зарплатні виплати працівнику за місяць можуть бути нараховані на підставі однієї відомості однією проводкою.

Якщо **дата першого дня продовження відпустки** після відкликання:

3
Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.2005 р. № 100.

- **припадає на той же місяць**, що і первісна дата відпустки, то відпускні переобчислювати не потрібно. Річ у тім, що розрахунковий період той самий, а тому середньоденна зарплата в такому разі не змінюється;
- **припадає на інший місяць**, аніж дата початку такої відпустки, то потрібно розрахувати нову середньоденну зарплату згідно з *Порядком № 100*³, оскільки змістився розрахунковий період.

Приклад 1 (початок у тому ж місяці).

Працівнику надано щорічну основну відпустку на 20 к. дн. з 01.06.2023. Але з 6 червня його відкликано з відпустки на 3 к. дн. Невикористані 3 к. дн. відпустки працівник використає з 21.06.2023. Інші дні використає, як планувалося.

1. Для розрахунку середньої зарплати для оплати днів відпустки, що почалася з 01.06.2023, розрахунковим періодом був червень 2022 року — травень 2023 року. Продовження відпустки припало на той же місяць, що і початок, — червень 2023 року. Тому маємо той самий розрахунковий період, а отже, **переобчислювати середню зарплату не потрібно.**

2. Хронологія відпустки та відкликання така:

- з 01.06.2023 по 05.06.2023 (5 к. дн.) — працівник фактично використає відпустку;
- з 06.06.2023 по 08.06.2023 (3 к. дн.) — робочі дні у зв'язку з відкликанням з відпустки, за які слід нарахувати зарплату;
- з 09.06.2023 по 20.06.2023 (12 к. дн.) — працівник фактично використає відпустку;
- з 21.06.2023 по 23.06.2023 (3 к. дн.) — працівнику надано частину відпустки, яка не була використана через відкликання.

3. Бухоблік:

- у встановлені законодавством, трудовим/колективним договором строки показати виплату відпускних;
- у строки, визначені трудовим/колективним договором, але не пізніше 22.06.2023, слід показати виплату зарплати за першу половину місяця (тобто аванс за червень — ті дні, коли працівник вимушено виходив на роботу, — 6–9 червня);
- 30.06.2023 слід провести в обліку нарахування зарплати за червень: і за дні відпустки, і за відпрацьовані дні, і ЄСВ, і утримання ПДФО та ВЗ;

- відпускні за 3 дні, коли працівник повернувся на роботу, можуть бути зараховані як відпускні за дні продовження відпустки. Сума буде та сама, оскільки середньоденна зарплата, на основі якої розраховують відпускні, не змінюється. Тому виплату відпускних перед другою відпусткою (днями продовження) не показуємо;
- у строки, визначені колдоговором, але не пізніше 07.07.2023 слід провести остаточний розрахунок з працівником за червень (розрахована плата за всі відпрацьовані дні в місяці, зокрема, 06–09.06.2023 + розраховані відпускні за обома наказами відпустки – виплачений аванс – виплачені відпускні).

Приклад 2 (початок в іншому місяці).

Працівнику надано щорічну основну відпустку на 24 к. дн. з 12.06.2023 по 05.07.2023. З 19 червня його відкликано з відпустки на 4 к. дн. Невикористані 4 к. дн. відпустки працівник використає з 06.07.2023. Інші дні використає, як планувалося.

1. Для розрахунку середньої зарплати для оплати днів відпустки, що розпочалася з 12.06.2023, розрахунковим періодом є червень 2022 року — травень 2023 року. У разі використання невикористаних 4 к. дн. відпустки з 06.07.2023 розрахунковим періодом для розрахунку середньої зарплати буде **вже липень 2022 року — червень 2023 року**. Тобто середньоденна зарплата для оплати продовження відпустки та середньоденна зарплата для початку відпустки можуть відрізнитися.

2. Хронологія відпустки та відкликання така:

- з 12.06.2023 по 18.06.2023 (7 к. дн.) — працівник фактично використає відпустку;
- з 19.06.2023 по 22.06.2023 (4 к. дн.) — робочі дні у зв'язку з відкликанням з відпустки;
- з 23.06.2023 по 05.07.2023 (13 к. дн.) — працівник фактично використає відпустку;
- з 06.07.2023 по 09.07.2023 (4 к. дн.) — працівнику надано частину відпустки, яку було не використано через відкликання.

3. Бухоблік:

- у встановлені законодавством, трудовим/колективним договором строки показати виплату відпускних;

- у строки, визначені трудовим/колективним договором, але не пізніше 22.06.2023, слід показати виплату зарплати за першу половину місяця (тобто аванс за червень);
- 30.06.2023 слід провести нарахування за червень зарплати, ЄСВ, утримання ПДФО і ВЗ, з урахуванням фактичного графіка відпустки і робочих днів 19–22.06.2023;
- у строки, визначені законодавством, трудовим/колективним договором, слід провести остаточний розрахунок з працівником за червень і за дні відпустки 06–09.07.2023 з огляду на новий розрахунковий період (розрахована плата за всі відпрацьовані дні в червні, зокрема, 19–22.06.2023 + відпустки за обома наказами відпустки – виплачений аванс – виплачені відпустки).

 ДО ВІДОМА. Якщо виплачують відпустки за три дні до початку відпустки, то бухгалтер з цього прикладу зіштовхнеться з питанням, коли нараховувати відпустки: у місяці виплати (червень) чи в місяці відпустки (липень). Однозначної відповіді немає, є прихильники і одного, і другого підходу. Детальніше розберемо на прикладі 3 нижче.

Оподаткування Якщо відбулося коригування даних у бухгалтерії, то паралельно із сторнуванням нарахованих у бухгалтерії відпустки та нарахуванням зарплати і відпустки після завершення відкриття необхідно переобчислити ЄСВ, ПДФО та ВЗ.

Тобто разом із відпустками відсторнувати раніше нарахований у бухгалтерії ЄСВ на цю суму відпустки за не використані зв'язку з відкриттям дні відпустки, а також відсторнувати раніше нарахований у бухгалтерії ПДФО та ВЗ, утриманий з такої суми. При цьому потрібно зважати на такі нюанси.

 Нюанс 1. Після сторнування відпустки та нарахування зарплати може змінитися загальна сума доходу за місяць, відповідно, і база нарахування ЄСВ. Якщо це місце роботи для працівника без інвалідності є основним і новий розмір фактичної бази нарахування ЄСВ за рахунок суми зарплати виявився меншим за мінзарплату, необхідно визначити додаткову базу нарахування ЄСВ. Якщо вона була визначена первісно, то під час перерахунку загальної суми доходу треба відкоригувати і суму додаткової бази.

 ВАЖЛИВО! Якщо відпустки та сплачені при цьому ЄСВ, ПДФО і ВЗ ще не нараховані в бухгалтерії, то всі ці суми є переплатою. Її можна врахувати при настанні поточної сплати платежів з ЄСВ, ПДФО та ВЗ. У такому разі до додатка 1 та додатка 4ДФ вносяться нарахування без будь-яких коригувань:

- за дні відпустки — відпустки;
- за відпрацьований час, у тому числі за дні відкриття, — сума оплати праці.

 Нюанс 2. Якщо працівник користується правом на **податкову соціальну пільгу** (ПСП), то майте на увазі, що для цілей оподаткування і відпустки, і нова зарплата, і відпустки за частину відпустки, яка була надана після завершення відкриття, є зарплатою. Тому такі виплати беруть участь у порівнянні з граничним розміром доходу в разі визначення права на ПСП. Після перерахунку відпустки та нарахування зарплати перевірте наявність у працівника права на ПСП у звітному місяці. За необхідності переобчисліть ПДФО (на підставі *n.п. 169.4.3 ПКУ*⁴) роботодавець може проводити перерахунок у будь-який час протягом року, не чекаючи річного перерахунку).

 Приклад 3. 09.06.2023 виплачено відпустки в сумі 6168,00 грн (257,00 грн середньоденна зарплата × 24 к. дн. відпустка). За договором відпустки виплачуються у строки, визначені ст. 21 Закону про відпустки.

Відпустка мала бути з 12.06.2023 по 05.07.2023, але працівника відкрито з відпустки на період 20–23.06.2023. Використані дні відпустки працівник використовує одразу після закінчення робочих днів, на які його відкрито. Тобто:

- 12–19.06.2023 (8 к. дн.) — відпустка;
- 20–23.06.2023 (4 к. дн.) — робочі дні зв'язку з відкриттям з відпустки;
- 24.06–05.07.2023 (12 к. дн.) — відпустка;
- 06–09.07.2023 (4 к. дн.) — продовження відпустки на дні, не використані через відкриття.

Буде окремий наказ про надання цих днів відпустки. Оскільки ця частина починається в іншому місяці, то розрахунковий період для визначення середньої зарплати з метою оплати цих днів відпустки буде інший. Тому переобчислюємо середньоденну зарплату. Припустимо,

⁴
Податковий кодекс
України від 02.12.2010
№ 2755-VI.

що вона становила **261,00 грн**. Це більше, ніж середньоденна зарплата в червні, тому не пізніше 05.07.2023 потрібно доплатити різницю:

- 22.06.2023 виплачено аванс у сумі 3636,36 грн;
- 30.06.2023 за відпрацьовані дні червня нараховано зарплату в сумі 4000,00 грн;
- 05.07.2023 доплачено відпускні і проведено остаточний розрахунок за червень.

Припустимо, що розрахунок із зарплати проводиться тільки за рахунок загального фонду.

На практиці склалися **два підходи** до обліку таких господарських операцій.

Перший — нараховувати витрати одразу. У місяці виплати відпускних нараховувати відповідні витрати на всю суму відпускних. Фахівці, які дотримуються такого підходу, аргументують свій вибір тим, що в цьому періоді виникає обов'язок виплатити відпускні, і трактують це як подію щодо виплати. А відповідно до п. 3 розд. ІІНС 132 «Виплати працівникам»⁵ зобов'язання з виплат за невідпрацьований

час визнають у тому періоді, в якому настає подія щодо їх виплати. Крім того, додатковим аргументом є той факт, що в установи виникають зобов'язання щодо сплати всієї суми відпускних напередодні відпустки одночасно, тобто вся сума є заробленою працівником на момент виходу у відпустку.

Другий — розподіляти витрати між місяцями відпустки. Сплатити всю суму відпускних у липні, а на витрати відносити її пропорційно часу перебування у відпустці, що припадає на кожен з місяців. Фахівці, які дотримуються цього підходу, подією щодо виплати зобов'язань вважають власне період перебування працівника у відпустці. Таку ж логіку визнає і Інструкція № 5⁶, п.п. 1.6.1 якої встановлює: суми нарахувань за час відпусток, на відміну від порядку їхньої фактичної виплати, слід розподіляти пропорційно часу, що припадає на дні відпустки у відповідному місяці.

Детальніше про бухоблік відпускних див. у матеріалі «"Это тебе не Таити", або Бухоблік відпускних» // «Бухгалтерія: бюджет», № 20/2018, с. 4.

Як відображати ці операції в обліку, див. у таблиці.

Нарахування виплат у зв'язку з відкликанням із відпустки

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
Виплата відпускних у червні					
1. Отримано асигнування на виплату (6168,00 + 6168,00 × 22%)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	7524,96
2. Перераховано працівнику відпускні (6168,00 – 6168,00 × 18% – 6168,00 × 1,5%)	6511	2313	2	Платіжна інструкція	4965,24
3. Перераховано ПДФО (6168,00 × 18%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	1110,24
4. Перераховано ВЗ (6168,00 × 1,5%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	92,52
5. Перераховано ЄСВ (6168,00 × 22%)	6313	2313	2	Платіжна інструкція	1356,96
22.06.2023 виплата авансу в червні					
6. Отримано асигнування на виплату (3636,36 + 3636,36 × 22%)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	4436,36
7. Перераховано на картрахунок працівника аванс (3636,36 – 3636,36 × 18% – 3636,36 × 1,5%)	6511	2313	2	Платіжна інструкція	2927,27
8. Перераховано ПДФО (3636,36 × 18%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	654,54
9. Перераховано ВЗ (3636,36 × 1,5%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	54,55
10. Перераховано ЄСВ (3636,36 × 22%)	6313	2313	2	Платіжна інструкція	800,00

⁵ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам», затверджене наказом МФУ від 29.12.2011 № 1798.

⁶ Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 № 5.

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
ВАРІАНТ 1 — УСЮ СУМУ ВІДПУСКНИХ ВИЗНАЄМО ВИТРАТАМИ ТОГО ПЕРІОДУ, КОЛИ БУЛА ВИПЛАТА					
Нарахування зарплати за червень					
11. Нараховано зарплату за червень (зарплата за відпрацьований час у червні, включаючи дні відкликання + відпускні) (6168,00 + 4000,00)	8011	6511	5	Розрахунково-платіжна відомість	10168,00
12. Утримано ПДФО (10168,00 × 18%)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	1830,24
13. Утримано ВЗ (10168,00 × 1,5%)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	152,52
14. Нараховано ЄСВ (10168,00 × 22%)	8012	6313	5	Розрахунково-платіжна відомість	2236,96
05.07.2023 донарахування відпускних і остаточний розрахунок за червень					
Сума доплати відпускних: (261,00 грн – 257,00 грн) × 4 = 16,00 грн.					
Сума зарплати за червень, що підлягає виплаті: 4000,00 грн – 3636,36 грн = 363,64 грн.					
Разом: 16,00 грн + 363,64 грн = 379,64 грн					
15. Отримано асигнування на виплату (379,64 + 379,64 × 22%)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	463,16
16. Перераховано працівнику відпускні (379,64 – 379,64 × 18% – 379,64 × 1,5%)	6511	2313	2	Платіжна інструкція	305,61
17. Перераховано ПДФО (379,64 × 18%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	68,34
18. Перераховано ВЗ (379,64 × 1,5%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	5,69
19. Перераховано ЄСВ (379,64 × 22%)	6313	2313	2	Платіжна інструкція	83,52
У витрати суму доплати відпускних включаємо в розрахунково-платіжну відомість за липень, яку проводять в обліку на останній день липня. Окремими записами нараховувати відпускні не обов'язково. Станом на цю дату залишок на 65 рахунку дебетовий, на суму 12,88 грн (це сума доплати без податків і зборів — виплачена, але не нарахована)					
ВАРІАНТ 2 — ВИЗНАЄМО ВИТРАТИ ПРОПОРЦІЙНО ДНЯМ ВІДПУСТКИ, ЩО ПРИПАДАЮТЬ НА ПОТОЧНИЙ МІСЯЦЬ					
Нарахування зарплати за червень					
11. Нараховано зарплату за липень (зарплата за відпрацьований час у червні, включаючи дні відкликання + відпускні) (4000,00 + 257,00 × 15 (прим. 1))	8011	6511	5	Розрахунково-платіжна відомість	7855,00
12. Утримано ПДФО (7855,00 × 18%)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	1413,90
13. Утримано ВЗ (7855,00 × 1,5%)	6511	6311	5	Розрахунково-платіжна відомість	117,83
14. Нараховано ЄСВ (7855,00 × 22%)	8012	6313	5	Розрахунково-платіжна відомість	1728,10
05.07.2023 донарахування відпускних і остаточний розрахунок за червень					
Треба виплатити працівнику зарплату за червень 4000,00 грн і відпускні 6184,00 грн (257,00 грн × 20 к.дн. + 261,00 грн × 4 к.дн.). Разом 10184,00 грн. Вже виплатили 9804,36 грн (6168,00 грн + 3636,36 грн). Тобто залишилось до сплати 379,64 грн					
15. Отримано асигнування на виплату (379,64 + 379,64 × 22%)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	463,16

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
16. Перераховано працівнику відпускні (379,64 – 379,64 × 18% – 379,64 × 1,5%)	6511	2313	2	Платіжна інструкція	305,61
17. Перераховано ПДФО (379,64 × 18%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	68,34
18. Перераховано ВЗ (379,64 × 1,5%)	6311	2313	2	Платіжна інструкція	5,69
19. Перераховано ЄСВ (379,64 × 22%)	6313	2313	2	Платіжна інструкція	83,52

У витрати суму відпускних за дні липня (257,00 грн × 5 к. дн. + 261,00 грн × 4 к. дн.) включаємо в розрахунково-платіжну відомість за липень, яку проводять в обліку на останній день липня. Окремими записами нараховувати відпускні не обов'язково. Станом на цю дату залишок на 65 рахунку дебетовий, на суму 1874,85 грн (це сума відпускних без податків і зборів — виплачена, але не нарахована).

Примітка 1 За решту 9 к. дн. відпустки, які припадають на липень, за цим підходом витрати будуть відображені в кінці липня під час нарахування зарплати за липень.

Звітність 1. Додаток 1. Коригування суми відпускних за дні відпустки, на які припало відкличання, а також нарахування зарплати за дні, які стали робочими, відображаються в додатку 1 Податкового розрахунку за той місяць, в якому було проведено такі дії в бухгалтерії. При цьому:

- сторнована сума відпускних відображається в окремому рядку із зазначенням у графі 09 коду типу нарахувань «10», у графі 10 — місяця, на який припадають сторновані відпускні, у графах 16 і 17 — сторнованої суми відпускних зі знаком «-», у графі 20 — сторнованого ЄСВ зі знаком «-»;
- зарплата за дні, які у зв'язку з відкличанням з роботи стали робочими, відображається в одному рядку разом із заробітною платою того місяця, в якому відбулося її нарахування;

- відпускні за дні недогуляної через відкличання відпустки відображаються в окремому рядку із зазначенням у графі 09 коду типу нарахувань «10», у графі 10 — місяця, за який нараховані нові відпускні, у графах 16 і 17 — сум відпускних, у графі 20 — ЄСВ, нарахованого на відпускні.

2. Додаток 4ДФ. Незважаючи на те, що внаслідок відкличання з відпустки були сторновані відпускні, до розділу I додатка 4ДФ вони потраплять у згорнутому вигляді із зарплатою та новими відпускними, нарахованими у звітному місяці.

Якщо у звітному кварталі сторнували відпускні, нараховані в минулому звітному кварталі, то все одно подавати уточнюючий розрахунок у такій ситуації не потрібно. Адже сторновані відпускні зменшують оподатковуваний дохід того місяця, в якому проводиться коригування в бухгалтерії.

ПЕРЕНЕСЕННЯ НЕВИКОРИСТАНОЇ ЧАСТИНИ ВІДПУСТКИ НА ІНШИЙ ПЕРІОД

Оформлення Для перенесення невикористаної через відкличання частини відпустки на інший період працівник подає роботодавцю заяву з проханням перенести невикористану щорічну відпустку (її частину). На підставі заяви працівника роботодавець видає відповідний наказ. Зауважте, що вирішувати це питання самостійно працівник не має права — працівник та роботодавець повинні про це домовитися. Тобто перенесення відпустки потребує узгодження із роботодавцем. Далі діємо аналогічно ситуації, коли відпустку продовжують, — робимо зміни до графіка відпусток та відображаємо відповідну інформацію в Табелі.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо працівник буде звільнитися та не встигне використати перенесені через відкличання дні щорічної відпустки, то потрібно виплатити компенсацію за невикористані дні відпустки. Зауважте, що з 19.07.2022 та до закінчення воєнного стану компенсацію за невикористану відпустку без звільнення, на наш погляд, виплатити не можна (абз. 2 ч. 1 ст. 12 Закону № 2136⁷).

Як бути з виплатами По-перше, необхідно нарахувати зарплату за відпрацьовані дні.

⁷ Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX.

По-друге, виплачені відпускні на ці дні, які стали робочими, будуть враховані під час виплати зарплати (за аналогією з авансом).

У подальшому, коли працівник вирішить використати ці дні відпустки, заново розраховуватимуть середньоденний заробіток і виплачуватимуть відпускні.

ДО ВІДОМА. Якщо виплачені відпускні на ці дні, які стали робочими, перекривають зарплату і залишається переплата, то можна наступного разу виплатити працівнику на відповідну суму менше, але краще в такому разі заручитися заявою від працівника, що він не проти цього.

Приклад 4. Працівнику надано щорічну основну відпустку на 14 к. дн. з 05.06.2023 по 18.06.2023. З 14 червня його відкликано з відпустки на 2 к. дн. Невикористані 2 к. дн. відпустки працівник використовує з 11.07.2023. Відпускні нараховують згідно з колдоговором у строки, визначені ст. 21 Закону про відпустки.

1. Для розрахунку середньої зарплати для оплати днів відпустки, що розпочалася з 05.06.2023, розрахунковим періодом є червень 2022 року — травень 2023 року. У разі використання невикористаних 2 к. дн. відпустки з 11.07.2023 розрахунковим періодом для розрахунку середньої зарплати є липень 2022 року — червень 2023 року.

2. Хронологія відпустки та відкликання така:

- з 05.06.2023 по 13.06.2023 (9 к. дн.) — працівник фактично використовує відпустку;
- з 14.06.2023 по 15.06.2023 (2 к. дн.) — ро-

бочі дні у зв'язку з відкликанням з відпустки;

- з 16.06.2023 по 18.06.2023 (3 к. дн.) — працівник фактично використовує відпустку;
- з 19.06.2023 по 09.07.2023 — робота за графіком установи;
- з 11.07.2023 по 12.07.2023 (2 к. дн.) — працівнику надано частину відпустки, яку було не використано через відкликання.

3. Бухоблік:

- не пізніше ніж 02.06.2023 слід показати виплату відпускних;
- у строки, визначені колдоговором, але не пізніше ніж 22.06.2023, слід показати виплату зарплати за першу половину місяця (тобто аванс за червень за період 01–04.06.2023 та 19–22.06.2023), а також оплатити відпрацьовані дні 14–15.06.2023;
- 30.06.2023 слід провести в обліку нарахування зарплати за червень: і за дні відпустки, і за відпрацьовані дні, і ЄСВ, і утримання ПДФО та ВЗ;
- у строки, визначені колдоговором, але не пізніше ніж 07.07.2023, слід провести остаточний розрахунок з працівником за червень;
- не пізніше ніж 10.07.2023 виплатити зарплату за наступні два дні відпустки;
- 31.07.2023 нарахувати зарплату за липень, зокрема зарплату за дні відпустки 11–12 липня, ЄСВ, утримання ПДФО, ВЗ.

Оподаткування та звітність Під час оподаткування та відображення у звітності діємо аналогічно ситуації, коли відпустка продовжується після відкликання.

Б

ЧИ МОЖЕ ПРАЦІВНИК САМОВІЛЬНО ПЕРЕРВАТИ СВОЮ ЩОРІЧНУ ОСНОВНУ ВІДПУСТКУ?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Працівнику надано 14 к. дн. щорічної основної відпустки з 5 по 18 червня 2023 року. Відпускні в повному обсязі виплачені до початку відпустки (02.06.2023). Однак 12.06.2023 працівник звернувся із заявою до керівника, де зазначив бажання повернутися на роботу, а невикористану частину відпустки перенести на інший період. Чи може працівник за власним бажанням відкликати себе з відпустки?

Чи можна? Законодавством не передбачено можливості переривання працівником своєї щорічної основної відпустки, тобто відкликання із відпустки за власним бажанням. Пояснимо. Закон про відпустки¹ передбачає порядок дій **тільки** в разі відкликання працівника **за ініціативою роботодавця** (докладно див. на с. 15 цього номера). І нагадаємо, що таке відкликання можливе лише внаслідок **виникнення конкретних підстав**, які перелічені в ч. 8 ст. 79 КЗпП² та ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки, і працівник **має дати згоду**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! А от про відкликання працівником себе із щорічної відпустки за власним бажанням у Законі про відпустки **немає ні слова**. Тобто нормативної підстави для цього **не існує**.

А можна в цьому питанні відштовхуватися від принципу «що не заборонено — те дозволено»? Загалом, якщо **є крайня необхідність**, то можна спробувати. Але слід врахувати, що порядок дій у цьому разі **законодавчо не визначений**, тому доцільно відразу про все домовитися з працівником.

По-перше, якщо працівник сам хоче достроково вийти зі щорічної відпустки (надає відповідну заяву), то питання переривання відпустки роботодавець та працівник повинні **вирішити спільно**. Тобто **роботодавець має право відмовити в проханні працівнику**.

Якщо ж роботодавець не проти, то після написання працівником заяви він має видати відповідний наказ, але враховуючи такі моменти.

По-друге, якщо працівник отримав відпускні до початку відпустки, то в наказі про переривання відпустки працівника за його власним бажанням слід обов'язково **прописати про обов'язок працівника повернути зайві ко-**

шти. Або передбачити, що оплата днів, фактично відпрацьованих працівником у зв'язку з перериванням відпустки, здійснюється за рахунок раніше виплачених відпускних.

По-третє, треба визначитися з днями невикористаної частини відпустки. За домовленістю сторін такі дні можуть бути перенесені на інший період. Можливо, працівник, «відкликавши» себе з відпустки, тим самим хоче монетизувати відпустку та отримати за неї компенсацію без звільнення? Але **цього не вийде**. Відпускні за недогуляну частину відпустки потрібно або повернути, або зарахувати як оплату за дні, що стали робочими.

Підкреслимо: ч. 1 ст. 12 Закону про відпустки передбачає поділ щорічної відпустки на частини будь-якої тривалості за умови, що основна **безперервна її частина становитиме не менше 14 к. дн.**

Мінсоцполітики стверджує, що в разі відкликання з відпустки **за ініціативою роботодавця** можна відкликати із щорічної відпустки, **незважаючи на тривалість безперервної частини відпустки**. Для відкликання з відпустки за власною ініціативою працівника такого послаблення немає. Тому все ж таки рекомендуємо переривати відпустку тільки так, щоб її безперервна частина становила **щонайменше 14 к. дн.**

Працівник з'явився на роботі А якщо роботодавець відмовив у перериванні відпустки, а працівник з'явився на робочому місці? Працівник офіційно перебуває у відпустці (є наказ про надання відпустки), а що робить працівник у відпустці — його особиста справа, якщо захотів час відпустки провести в стінах установи, де він працює, то оплати не отримає. Тому **роботодавець продовжує вважати такі дні відпусткою** і не оплачує їх як робочі.

¹ Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

² Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

РЕМОНТ БУДІВЛІ (СПОРУДИ): ЯКЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ЕНЕРГОНОСІЇ УСТАНОВИ

Людмила Линник, Любов Крута,
експерти газети «Бухгалтерія: бюджет»

Управління освіти проведено капітальний ремонт приміщення закладу дошкільної освіти. Діяльність закладу на час проведення ремонтних робіт не зупинялась. Під час складання кошторису на проведення капремонту до нього було включено витрати електроенергії та води. З підрядником укладено договір у сумі затвердженого кошторису. Після виконання робіт вартість використаної електроенергії та води включена підрядником до форм КБ-2в та КБ-3. Чи є правомірними такі дії підрядника? Замовник має оплатити ці витрати в складі капремонту чи сплатити вартість витрачених у процесі ремонту електроенергії та води відповідним постачальникам? Якщо так, то за яким КЕКВ? Чи потрібно відокремлювати фактично спожитий обсяг електроенергії та води в процесі виконання ремонтних робіт від загального спожитого обсягу таких ресурсів під час роботи закладу?

Що не так? Спершу нагадаємо: **капітальний ремонт** — це сукупність робіт на об'єкті будівництва, введеному в експлуатацію в установленому порядку, без зміни його геометричних розмірів та функціонального призначення, що передбачають втручання в несучі та огорожувальні системи, при заміні або відновленні конструкцій чи інженерних систем та обладнання, у зв'язку з їх фізичною зношеністю та руйнуванням, поліпшення експлуатаційних показників, а також благоустрій території. При проведенні капітального ремонту будівлі припиняється експлуатація або повністю всієї будівлі, або її частини. Таке визначення дає п.п. 3.7 ДБН А.2.2-3-2014¹.

Під час проведення ремонту приміщення заклад дошкільної освіти (далі — ЗДО) продовжує здійснювати свою діяльність. Тимчасове припинення експлуатації цієї споруди не впливає на роботу закладу загалом, а спожиті під час ремонту електроенергія та вода будуть отримані з внутрішньої технологічної мережі установи.

Отже неможливо відокремити обсяг спожитих комунальних послуг під час проведення ремонтних робіт від спожитих комунальних послуг під час провадження поточної діяльності. І оскільки підрядник не є стороною в договорах про постачання електроенергії та води, то за використані ресурси, зафіксовані показами лічильників, має сплатити замовник. Своєю чергою включення вартості використаної електроенергії та води постачальником до вартості виконаних робіт призведе до подвійної їх оплати замовником. Тож у цій ситуації точно вже щось не так. Як бути? Розберемося далі.

Як правильно? Одразу зазначимо, що дії підрядника щодо включення **норм** використаної електроенергії та води до *Акта приймання виконаних будівельних робіт форми № КБ-2в* (далі — *Акт форми*) є **правомірними**. А ось включення **витрат**, понесених внаслідок використання електроенергії та води, до *Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати форми (форма № КБ-3)* — **неправомірне**.

Капітальний ремонт може бути проведений лише на підставі кошторису, який ґрунтується на застосуванні будівельних норм під час виконання будівельно-монтажних робіт. Застосування таких норм бюджетною установою при складанні кошторису є обов'язковим (ст. 11 Закону № 1704²).

З **08.11.2021** діє наказ Мінрегіону від 01.11.2021 № 281 (далі — *наказ № 281*), яким **затверджено:**

- *Настанову з визначення вартості будівництва;*
- *Настанову з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишуквальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво.*

Відповідно до п. 1.1 *Настанови з визначення вартості будівництва* вона визначає основні правила застосування кошторисних норм та нормативів з ціноутворення в будівництві для визначення вартості нового будівництва, реконструкції, **капремонту** будинків, будівель і споруд будь-якого призначення, їх комплексів та частин та є обов'язковою для визначення вартості будівництва об'єктів, що споруджуються із залученням **бюджетних коштів, коштів**

1

Державні будівельні норми України А.2.2-32014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», затверджені наказом Мінрегіону від 04.06.2014 № 163.

2

Закон України «Про будівельні норми» від 05.11.2009 № 1704-VI.

державних і комунальних підприємств, установ та організацій.

Відповідно до п. 4.9 *Настанови з визначення вартості будівництва* кошторисна вартість будівельних матеріалів, виробів та комплектів у прямих витратах визначається на підставі **нормативної потреби в них**, розрахованої виходячи з обсягів робіт, передбачених проектною документацією, та відповідних поточних цін.

Прямі витрати у вартості експлуатації будівельних машин та механізмів, зокрема електроенергії, визначаються за формулою в п. 5.6 *Настанови з визначення вартості будівництва*, а ресурсів для пусконаладжувальних робіт — відповідно до п. 7.6.

Визначення норм використання ресурсів, необхідних для виконання робіт, у кошторисі і є тим показником розмежування між витратами води і електроенергії на ремонт та на поточну діяльність закладу.

У межах затвердженого кошторису та на підставі укладеного договору підрядник виконує ремонтні роботи. Під час визначення вартості виконаних обсягів робіт і проведення взаєморозрахунків за виконані роботи за об'єктом будівництва застосовуються первинні облікові документи: «Акт приймання виконаних будівельних робіт» (форма № КБ-2в) і «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати» (форма № КБ-3), які наведено в *додатку 36 та додатку 37 цієї Настави (п. 6.1 Настави з визначення вартості будівництва)*.

У нашій ситуації **підрядник** у процесі виконання робіт **не несе витрат** з електроенергії та води, оскільки **оплату зазначених ресурсів здійснює замовник**. Як ми зазначили, саме між закладом та постачальником компослуг (електроенергії та водопостачання) укладено договір постачання компослуг за об'єктом, на якому виконуються ремонтні роботи.

Таким чином, **підрядник не має підстав** щодо включення витрат на ці ресурси до Довідки за формою КБ-3. Таку ж думку свого часу висловив Мінрегіон у *листі від 09.09.2016 № 8/15-446-16* (див. с. 28). Тож підрядник має надати належну довідку за формою КБ-3 **без вартості електроенергії та води**.

КЕКВ Отже, ми з'ясували, що підрядник у процесі виконання ремонтних робіт використовував ресурси установи. Тож і **платити** за їх використання **має замовник**. За яким КЕКВ слід оплачувати такі платежі?

Постачання електроенергії та води належить до компослуг та енергоносіїв. Розрахунок за компослуги та поставлену електроенергію

відбувається на підставі наданих відповідними постачальниками рахунків. Рахунок формується шляхом множення тарифу на місячний обсяг спожитих компослуг, що визначається на підставі показань приладів обліку закладу.

Таким чином, обсяг спожитої електроенергії та води при виконанні будівельних робіт не зазначається постачальником окремо. Установою зазначені ресурси оплачуються однією загальною сумою за кожним відповідним платежем за визначеним *Інструкцією № 333* КЕКВ для даного платежу: електроенергія — 2273, водопостачання — 2272.

Отже, при проведенні капітального ремонту слід виконувати дії з оплати комунальних послуг за таким алгоритмом.

Крок 1. Нормативні витрати електроенергії та води включаються до кошторису на проведення ремонтних робіт.

Крок 2. Замовник отримує асигнування на проведення ремонту та оплати комунальних послуг і енергоносіїв з урахуванням зазначених витрат.

Крок 3. У довідці за формою КБ-2в підрядником робиться примітка щодо приналежності використаних електроенергії та води замовнику. До довідки за формою КБ-3 підрядник зазначені ресурси не включає.

Крок 4. Установою сплачується заявлена вартість виконаних робіт на підставі Довідки за формою КБ-3.

За потреби залишок вільних коштів за КЕКВ 3131 «Капітальний ремонт житлового фонду (приміщень)» або КЕКВ 3132 «Капітальний ремонт інших об'єктів» можна перерозподілити на «комунальні» КЕКВ.

Крок 5. Установа оплачує загальну суму спожитих комунальних послуг на підставі отриманого від постачальника рахунку.

Бухоблік За умови, що під час капремонта не відбувається поліпшення будівлі (споруди), всі витрати, визначені в кошторисі, відносять на рахунок 8113 «Матеріальні витрати».

Якщо капремонт суттєво покращує стан будівлі порівняно з її первісним станом на момент введення в експлуатацію, то його загальна вартість відноситься на збільшення первісної вартості будівлі. У такому разі вартість компослуг у частині, що була спожита під час ремонту (якщо є можливість достовірно калькулювати такі послуги), буде віднесена на збільшення первісної вартості також. Тобто слід бухдовідкою чи іншим первинним документом виділити таку суму і відобразити в обліку записом Дт 1311 — Кт 8013, 8113 або 6211.

3
Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

Приклад. Управлінням освіти проведено капітальний ремонт будівлі ЗДО. Загальна вартість ремонтних робіт складає 120000,00 грн, у тому числі витрати на електроенергію

в сумі 1200,00 грн. Витрати води під час проведення ремонтних робіт склали 600,00 грн. У бухобліку проводки за операціями з капітального ремонту див. у таблиці.

Облік операцій з капітального ремонту будівлі

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для відображення запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Отримано асигнування для проведення капітального ремонту (КЕКВ 3132)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	120000,00
2. Виконано роботи з капітального ремонту овочесховища	8013	6211	6	Акт виконаних будівельних робіт форма КБ-2в, довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати форми № КБ-3	118200,00
3. Перераховано кошти за виконані ремонтні роботи підряднику	6211	2313	6 та 2	Платіжна інструкція	118200,00
4. Перерозподіл коштів між КЕКВ 3132 та КЕКВ 2273 ¹	2313	2313	2	Платіжна інструкція	1200,00
5. Перерозподіл коштів між КЕКВ 3132 та КЕКВ 2272	2311, 2313	2311, 2313	2	Платіжна інструкція	600,00
6. Нараховано плату за електроенергію	8013, 8113	6211	6	Акт виконаних робіт, Акт наданих послуг	1200,00
7. Нараховано плату за воду	8013, 8113	6211	6	Акт виконаних робіт, Акт наданих послуг	600,00
8. Оплачено рахунок постачальника електроенергії	6211	2313	2 або 3	Платіжна інструкція	1200,00
9. Оплачено рахунок постачальника води	6211	2313	2 або 3	Платіжна інструкція	600,00

¹ Сплата послуг з постачання електричної енергії та води відбувається на підставі виписаного постачальником комунальних послуг рахунку, який формується на підставі загальних показань приладів обліку в установі.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Щодо капітального ремонту

Лист від 09.09.2016 № 8/15-446-16 (витяг)

<...> Якщо на об'єкті будівництва при виконанні відповідних будівельних робіт підрядна організація використовує матеріальні ресурси поставки замовника, у тому числі електроенергію та воду, при проведенні взаєморозрахунків за обсяги виконаних робіт у примірну форму КБ-2в вартість витрачених ресурсів (електроенергії та води) поставки замовника включається на підставі відповідних ресурсних елементних кошторисних норм та норм на експлуатацію будівельних машин і механізмів за фактичною вартістю їх постачання. При складанні примірної форми КБ-3 за під-

сумком зазначається вартість виконаних будівельних робіт з відрахуванням з цієї суми вартості використаних ресурсів, що надавалися замовником будівництва.

Якщо для здійснення реконструкції або капітального ремонту передбачається призупинити на час виконання робіт експлуатацію об'єкта у цілому або його частини, таке рішення затверджується розпорядчим документом.

<...>

Начальник Управління Людмила ШОЛОМИЦЬКА

Б

 Публічні закупівлі

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ І ВИКОНАННЯ ВИМОГ ПОСТАНОВИ № 710: ВИВЧАЄМО ЦІКАВІ ВИСНОВКИ КАС ВС

Людмила Линник,

юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Звичним явищем є те, що предмет закупівлі замовники прагнуть поділити на якомога більше частин, а от укрупнення предмета закупівлі зустрічається не так часто. І, як виявляється, це — порушення, хоча і формальне. Так само порушенням є неоприлюднення ОМС — головними розпорядниками бюджетних коштів інформації згідно з постановою № 710¹. Такі висновки постанови КАС ВС від 30.03.2023 у справі № 420/11945/21².

СУТЬ СПРАВИ

У липні 2021 року Управління дорожнього господарства міської ради (позивач) звернулось до суду із позовом до Держаудитслужби (відповідач), в якому просило визнати протиправним та скасувати висновок про результати моніторингу процедури закупівлі.

Так, 02.02.2021 Управлінням оголошено процедуру відкритих торгів на закупівлю поточного ремонту вулично-дорожньої мережі міста за кодом ДК: 021:2015:50230000-6: «Послуги з ремонту, технічного обслуговування дорожньої інфраструктури і пов'язаного обладнання та супутні послуги» з очікуваною вартістю закупівлі 7504000,00 грн.

12.02.2021 позивач оприлюднив тендерну документацію на закупівлю послуг з поточного ремонту вулично-дорожньої мережі з додатками.

16.03.2021 відбувся аукціон, за результатами якого найбільш економічно вигідною пропозицією визначено пропозицію товариства з ціною, що становить 7396020,67 грн з ПДВ, та опубліковано повідомлення про намір укласти з переможцем договір про закупівлю. 29.03.2021 договір було укладено.

01.07.2021 за результатами моніторингу оспорюваної процедури закупівлі було складено висновок, в якому зазначено про виявлені порушення:

- п. 3 розд. II Порядку № 708³;
- п. 4¹ постанови № 710;
- п. 6 ч. 2 ст. 22 Закону № 922⁴;
- ч. 4 ст. 41 Закону № 922.

Висновком зобов'язано позивача здійснити заходи щодо недопущення надалі виявлених порушень та протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення висновку оприлюд-

нити інформацію щодо усунення виявлених порушень, або аргументовані заперечення до висновку, або інформацію про причини неможливості усунення виявлених порушень.

Незважаючи на те, що висновок не містив конкретизації вимог для усунення замовником встановлених моніторингом порушень та не вимагав надалі припинення (розірвання) договірних відносин чи їх врегулювання і був скерований на дотримання надалі вказаних нормативних документів під час проведення закупівель, **позивач з ним не погодився та оскаржив до суду.**

Рішенням Одеського окружного адміністративного суду від 24.11.2021⁵, залишеним без змін постановою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 09.06.2022⁶, позовні вимоги задоволено: визнано протиправним та скасовано висновок про результати моніторингу.

Не погодившись із рішеннями судів попередніх інстанцій, **Держаудитслужба звернулася із касаційною скаргою до Верховного Суду.**

У касаційній скарзі вказано про відсутність висновку Верховного Суду щодо питання застосування положення вимог п. 6 ч. 2 ст. 22, ч. 4 ст. 41 Закону № 922 у редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин, Порядку № 708 у частині визначення предмета спірної закупівлі, п. 4¹ постанови № 710. Скаржником наголошено, що:

1) замовник у порушення п. 3 розд. II Порядку № 708, п. 3.9 ДБН А.2.2-3:2014, п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону про благоустрій⁷ предмет закупівлі з поточного ремонту визначив не за кожним окремим лінійним об'єктом інженерно-транспортної інфраструктури згідно із термінологією державних будівельних норм ДБН;

¹ Постанова КМУ «Про ефективне використання державних коштів» від 11.10.2016 № 710.

² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109944453#>

³ Порядок визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Мініекономіки від 15.04.2020 № 708.

⁴ Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101642650>

⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104792130>

⁷ Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.05.2005 № 2807-IV.

2) замовник є головним розпорядником бюджетних коштів, тому в даному разі необхідно застосовувати п. 4¹ постанови № 710, яким встановлено обов'язок для розпорядників, а не п.п. 1 п. 4 постанови № 710;

3) умови укладеного за результатами проведення процедури закупівлі договору про закупівлю послуг не відповідають тендерній пропозиції, а отже позивачем порушено вимоги ч. 4 ст. 41 Закону № 922.

У відзиві на касаційну скаргу позивач наголошував, що предмет закупівлі з поточного ремонту не визначений за кожним окремим лінійним об'єктом інженерно-транспортної інфраструктури, на яких передбачається надання відповідних послуг, оскільки

відповідно до тендерної документації предмет закупівлі подається загалом без розподілу на окремі частини предмета закупівлі (лоти). А розміщення обґрунтованих технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі на сторінці власного вебсайту або офіційного вебсайту головного розпорядника бюджетних коштів не є обов'язковим.

Попри однак рішення судів першої та апеляційної інстанцій КАС ВС касаційну скаргу **задовольнив та в задоволенні позову органу місцевого самоврядування (далі — ОМС) відмовив**, зробивши при цьому деякі неочікувані висновки. Далі — детальніше.

ПОЗИЦІЯ СУДУ

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону № 2939⁸ здійснення державного фінансового контролю забезпечує Держаудитслужба. Відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону № 922 моніторинг процедури закупівлі здійснюють Держаудитслужба та її міжрегіональні тероргани.

Моніторинг процедури закупівлі здійснюється **протягом проведення процедури закупівлі, укладення договору про закупівлю та його дії**.

КАС ВС здійснив аналіз кожного з порушень, наведених у висновку моніторингу, та дійшов таких висновків.

Порушення вимог постанови № 710

Порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, та інформації, що становить суспільний інтерес, визначає Закон про публічну інформацію⁹. Розпорядниками інформації для цілей цього Закону визнаються суб'єкти владних повноважень — органи держави, інші держоргани, **ОМС**, органи влади АР Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання.

Доступ до інформації забезпечується шляхом систематичного та оперативного оприлюднення інформації, зокрема, на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет.

З метою ефективного використання державних коштів КМУ ухвалив постанову № 710. Підпунктом 1 п. 4 постанови № 710 рекомендовано, зокрема, ОМС, з урахуванням затверджених цією постановою заходів, затвердити заходи щодо ефективного та раціонального

використання бюджетних коштів, а також забезпечити **оприлюднення** обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, його очікуваної вартості та/або розміру бюджетного призначення на власному вебсайті протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурентної процедури закупівель або повідомлення про намір укласти договір про закупівлю за результатами переговорної процедури закупівель.

Пунктом 4¹ постанови № 710 наказано головним розпорядникам бюджетних коштів (розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня), суб'єктам господарювання державного сектору економіки з метою прозорого, ефективного та раціонального використання коштів **забезпечити**:

- обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі;
- оприлюднення обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі шляхом розміщення на власному вебсайті (або на офіційному веб-сайті головного розпорядника бюджетних коштів, суб'єкта управління об'єктами державної власності, що здійснює функції з управління суб'єктом господарювання державного сектору економіки) протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурентної процедури закупівель або повідомлення про намір укласти договір про закупівлю

8

Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2939-XII.

9

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI.

за результатами переговорної процедури закупівель.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що Управління дорожнього господарства міської ради є **головним розпорядником бюджетних коштів місцевого бюджету**. А також те, що замовник не здійснив розміщення вказаної інформації на вебсайті, а це, на думку КАС ВС, свідчить про порушення ним п. 4¹ постанови № 710.

Висновок судів попередніх інстанцій щодо відсутності в Законі № 922 зобов'язання для замовника створювати власний вебсайт є **безпідставним**. У даній справі позивач є не лише замовником, але й виконавчим органом місцевої ради та розпорядником інформації згідно з положеннями *Закону про публічну інформацію*. Тож власний вебсайт у нього має бути.

Згідно з п. 1 *Положення № 43*¹⁰ Держаудитслужба відповідно до покладених на неї завдань з-поміж іншого реалізує державний фінансовий контроль через здійснення державного фінансового аудиту, перевірки закупівель, інспектування (ревізії), моніторингу закупівель.

Відповідно до п. 7 *Положення № 43* Держаудитслужба здійснює свої повноваження безпосередньо і через утворені в установленому порядку міжрегіональні територіальні органи.

Отже, відповідач як орган, що здійснює державний контроль за використанням бюджетних коштів, виконував перевірку замовника не лише на відповідність вимогам *Закону № 922*, але й іншим актам, враховуючи *постанову № 710*, яка ухвалена задля ефективного та раціонального використання державних коштів.

Порушення вимог п. 6 ч. 2 ст. 22 Закону № 922 Пунктом 6 ч. 2 ст. 22 *Закону № 922* встановлено обов'язок замовника чітко визначити місце, де повинні бути виконані роботи чи надані послуги, їх обсяги. Відповідно до п. 3 *Порядку № 708* під час здійснення закупівлі послуг з поточного ремонту предмет закупівлі визначається **за кожним окремим будинком, будівлею, спорудою, лінійним об'єктом інженерно-транспортної інфраструктури згідно з термінологією державних будівельних норм ДБН А.2.2-3:2014**¹¹ та/або галузевих будівельних норм *ГБН Г.1-218-182:2011*¹².

Згідно з п. 3.9 *ДБН А.2.2-3:2014 лінійний об'єкт інженерно-транспортної інфраструктури* — це наземні, надземні або підземні лінійні об'єкти для пересування людей, транспортних засобів, вантажів, переміщення рідких та газоподібних продуктів, передачі електроенергії тощо. Отже, **замовник повинен у тендерній документації чітко визначити лінійний об'єкт інженерно-транспортної інфраструктури, який підлягає ремонту, незалежно від виду ремонту, що буде здійснюватися, із зазначенням його місця**.

Судами встановлено, що в тендерній документації позивач відобразив лише площу покриття, що підлягає поточному ремонту, та вказав вулично-дорожню мережу міста загалом. Таким чином, допустив порушення під час визначення предмета закупівлі.

Щодо порушення ч. 4 ст. 41 Закону № 922 Відповідно до ч. 4 ст. 41 *Закону № 922 умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції/пропозиції* за результатами електронного аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі або узгодженої ціни пропозиції учасника в разі застосування переговорної процедури, крім випадків визначення грошового еквівалента зобов'язання в іноземній валюті та/або випадків перерахунку ціни за результатами електронного аукціону в бік зменшення ціни тендерної пропозиції/пропозиції учасника без зменшення обсягів закупівлі.

За перевіркою матеріалів справи вбачається, що переможець на виконання вимог тендерної документації надав проєкт договору та договір про закупівлю послуг, які відрізняються в частині часткового зазначення пункту 5.1 та відсутності пунктів 5.2 та 5.3 розділу V «Фінансування послуг». Таким чином, уклавши договір, умови якого не відповідають тендерній пропозиції, позивач порушив вимоги ч. 4 ст. 41 *Закону № 922*.

Зазначені висновки дали суду касаційної інстанції підстави **задовольнити касаційну скаргу Держаудитслужби**, скасувати рішення судів попередніх інстанцій та ухвалити нове рішення про відмову в задоволенні позовних вимог.

ДУМКА РЕДАКЦІЇ

Отже, чим цікаве це рішення? І що з нього можна почерпнути і в умовах воєнного стану?

По-перше, КАС ВС висловив іншу, ніж застосовувалась судами раніше, думку щодо обов'язків ОМС згідно з *постановою № 710*.

Так, наприклад, *Рішенням Одеського окружного адміністративного суду від 12.11.2021 у справі № 420/11830/21*¹³, яке залишено без змін *постановою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 06.06.2022*¹⁴, аналогіч-

¹⁰ Положення про Державну аудиторську службу України, затверджене постановою КМУ від 03.02.2016 № 43.

¹¹ ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», затверджені наказом Мінрегіонбуду від 04.06.2014 № 163.

¹² ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт», затверджені наказом Укравтодору від 23.08.2011 № 301.

¹³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101145322>

¹⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104676062>

15

Колись стара редакція Закону про закупівлі називала державними коштами всіх бюджетів (державного, місцевих). Наразі такого визначення більше немає.

16

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

17

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

ний **позов** ОМС **задоволено в повному обсязі** (детальніше див. у газеті «Місцева рада», № 10/2022, с. 10). Тобто ті ж самі суди ухвалили аналогічні рішення. Однак і до касації того разу Держаудитслужба не пішла, а цього разу ризикнула та виграла.

Нагадаємо, що визначення поняття «державні кошти» в законодавстві немає¹⁵ (і правильніше говорити про бюджетні кошти певного рівня).

У п. 4¹ постанови № 710 дана вказівка головним розпорядникам бюджетних коштів (розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня) обґрунтовувати та оприлюднювати певну інформацію про закупівлі. Водночас не конкретизовано рівень бюджету. А ст. 22 БКУ¹⁶ визначає головних розпорядників бюджетних коштів (розпорядників нижчого рівня) за бюджетами **всіх рівнів**. У такому разі вимога п. 4¹ постанови № 710 є **обов'язковою** для виконання всіма **розпорядниками бюджетних коштів**, які фінансуються як за кошти **держбюджету**, так і за рахунок **місцевих бюджетів**.

Детальний огляд цих новацій ми робили в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 1–2/2021, с. 9 та рекомендували дотримуватися п. 4¹ постанови № 710 усім розпорядникам бюджетних коштів. І в листі від 09.06.2021 № 003100-14/7175-2021 ДАСУ підтвердила наш погляд на нововведення та порядок їх реалізації (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 33/2021, с. 8). А зараз бачимо і підтвердження в практиці Верховного Суду.

По-друге, як правило, замовники намагаються максимально розбити предмет закупівлі та, навпаки, ділять пооб'єктно, навіть там, де не можна. А в розглянутій справі замовник

укрупнив предмет. Як бачимо, помилка формальна. І, загалом, вона не несе прямої загрози бюджету. Адже поділ предмета на об'єкти не гарантує, що переможцем в усіх закупівлях не стане один суб'єкт або, коли внаслідок такого поділу вартість стане допороговою, то ОМС не укладе 10, 20, 50 договорів з одним суб'єктом. Але ст. 19 Конституції України встановлено, що органи держави та ОМС, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. І якщо Законом № 922 та Порядком № 708 встановлено певний спосіб визначення предмета закупівель, замовники мають його дотримуватись.

По-третє, нагадаємо, що в умовах воєнного стану з 19.10.2022 р. закупівлі здійснюються за *Особливостями* № 1178¹⁷, відповідно до яких у разі, коли оприлюднення в ЕСЗ інформації про місцезнаходження замовника та/або місцезнаходження постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або місце поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг (оприлюднення якої передбачено Законом та/або цими особливостями) несе загрозу безпеці замовника та/або постачальника, така інформація, що оприлюднюється в ЕСЗ, може зазначатися як назва населеного пункту місцезнаходження замовника та/або місцезнаходження постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або назва населеного пункту, в який здійснюється доставка товару (в якому виконуються роботи чи надаються послуги). Тож тут порівняно із Законом № 922 на час воєнного стану маємо певні послаблення.

Б